

COMUNITATS QUE NO ABANDONEN

Acció social i comunitària contra
l'abandonament escolar prematur:
15 pràctiques per a la Inspir(ac)ció.

Natàlia Gomà

COMUNITATS QUE NO ABANDONEN

Acció social i comunitària contra l'abandonament escolar prematur: 15 pràctiques per a la Inspir(ac)ció

Natàlia Gomà

PLATAFORMA
ZERO
ABANDONAMENT

Generalitat de Catalunya
**Departament de Drets Socials
i Inclusió**

 **FUNDACIÓ
BOFILL**
Educació per canviar-ho tot

Primera edició: maig del 2025

Autora: Natàlia Gomà

Direcció de continguts: Rosalina Alcalde

Edició: Fundació Jaume Bofill i Bonal·letra Alcompàs

Cap de publicacions: Anna Sadurní

Disseny: Marta Gallifa

Maquetació: Pau Santanach

ISBN: 979-13-990319-0-4

© de les fotografies: Fundació Idea (pp. 6, 11, 38 i 41), Projecte Rossinyol de la Universitat de Girona (p. 17), Projecte Nox-Fundación Main (pp. 22 i 23), Projecte Referèxit de l'Ajuntament de Lleida (p. 24), Fundació Impulsa (pp. 27, 28 i 95), Uncle Jun (pp. 31 i 35), Shutterstock (pp. 43, 49, 53 i 75), CASC-Programa Senexcel·lència (pp. 58 i 60), Fundació Pere Closa (pp. 62 i 63), Projecte Aprenem Compartint (pp. 65, 66, 68 i 101), Ajuntament de Barberà del Vallès (p. 72), Programa DILTET de Montcada i Reixac (p. 78).

© Fundació Bofill, 2025

Girona, 34, interior

08010 Barcelona

fbofill@fundaciobofill.org

<http://www.fundaciobofill.cat>

Les publicacions de
la Fundació Jaume Bofill
estan disponibles per a descàrrega
al web: www.fundaciobofill.cat

Creiem que el coneixement s'ha de compartir. Per això fem servir una llicència Creative Commons Reconeixement 4.0 Internacional (CC BY 4.0), llevat que en algun material indiquem el contrari. Us animem a copiar, redistribuir, remesclar o transformar i crear els continguts propis d'aquesta publicació per a qualsevol finalitat, inclosa la comercial. Només us demanem que reconegueu l'autoria de la creació original.

Índex

Introducció	5
Acció social i comunitària per reduir l'abandonament escolar prematur	5
Reptes i oportunitats de l'acció comunitària davant l'AEP	7
Models de treball en xarxa	8
Objectius d'aquesta publicació	9
Estructura de la guia.....	10
1. Metodologia	11
2. Pràctiques inspiradores.....	17
1. Fundació Main: Noves Oportunitats en Xarxa	22
2. Fundació Impulsa: Beca Impulsa	26
3. Fundació Presme: Assolim-Seguim-Projecta't.....	31
4. Associació SaóPrat: projecte BASSA	34
5. Fundació Idea: projecte Sírius	38
6. Fundació Bertelsmann i Fundació Empieza por Educar: Xcelence - Escoles que inspiren.....	42
7. Universitat de Girona: projecte Rossinyol de mentoria.....	45
8. Fundació Albir: Escola de Segones Oportunitats.....	49
9. El Llindar: Escola de Noves Oportunitats	53
10. Coordinadora d'Associacions Senegaleses de Catalunya (CASC): Programa Senexcel·lència	57
11. Fundació Pere Closa: Siklavipen Savorença (Educació per a tothom)	61
12. Federació Territorial de Sants, Hostafrancs i la Bordeta: Aprenem compartint	64
13. Ajuntament de Barberà del Vallès: Observatori de les trajectòries i les transicions educatives	69
14. Ajuntament de Lleida: Referèxit. #Repte Zero Invisibilitat	73
15. Ajuntament de Montcada i Reixac: dispositiu local DiLTET	77
3. 10 aprenentatges extrets de l'acció social i comunitària per transformar les polítiques i les pràctiques educatives contra l'AEP	81
4. La contribució de l'acció social i comunitària a la missió Zero Abandonament.....	93
Bibliografia	101

Introducció

L'abandonament escolar prematur (AEP) continua sent un dels principals reptes educatius i socials a Catalunya. L'any 2025, la taxa d'AEP encara es manté elevada i se situa en un 13,7 %, fet que representa prop de 90.000 joves d'entre 18 i 24 anys que no han completat estudis secundaris postobligatoris. Aquesta realitat no només afecta el futur acadèmic i laboral del jovent, sinó que també té un impacte directe en la cohesió social, l'economia i el benestar comunitari. Els joves que abandonen els estudis abans d'obtenir una titulació postobligatòria tenen més probabilitats d'enfrontar-se a la precarietat laboral, l'exclusió social i la dependència econòmica, la qual cosa perpetua les desigualtats estructurals.

Davant d'aquest escenari, la **Plataforma Zero Abandonament** treballa per impulsar una resposta coordinada, inclusiva i transformadora. Aquesta guia neix amb l'objectiu de proporcionar una eina pràctica que reivindiqui les accions socials i comunitàries com a elements essencials per revertir l'AEP. En aquest document es presenten **15 iniciatives seleccionades** que han demostrat tenir un impacte positiu en la prevenció de l'AEP. Al territori hi ha moltes altres experiències que també compleixen els criteris establerts (vegeu l'apartat Metodologia) i, per tant, les que es presenten no són exclusives, però sí que aporten característiques diferenciadores que enriqueixen el recull. L'objectiu principal és oferir un marc de referència i inspiració per a municipis, centres educatius i entitats que treballen per garantir la continuïtat educativa, fomentant la transferència de coneixement i bones pràctiques.

Aquesta guia neix amb l'objectiu de proporcionar una eina pràctica que reivindiqui les accions socials i comunitàries com a elements essencials per revertir l'AEP.

Acció social i comunitària per reduir l'abandonament escolar prematur

Aquesta publicació reconeix el potencial de l'acció comunitària per fer front a l'abandonament escolar prematur, evidenciant com la connexió entre diferents agents d'un territori pot millorar significativament la continuïtat educativa dels adolescents. Aquest treball i la col·laboració en xarxa són estratègies fonamentals per optimitzar els recursos d'un territori, alinear i compartir objectius i criteris, i

trobar solucions conjuntes a reptes complexos com ara l'abandonament escolar prematur (AEP).

Les 15 experiències recollides en aquest informe demostren que una educació oberta i arrelada a la comunitat, que transcendeixi els espais escolars i les estructures institucionals, és fonamental per generar respostes efectives contra l'abandonament escolar. Aquestes iniciatives es basen en un enfocament col·laboratiu i transversal, en què la interacció entre els sectors social, educatiu i sanitari, amb el suport de les administracions públiques, actua com a motor de canvi. A través d'aquesta sinergia, es creen recorreguts educatius continus i coordinats, que no només afavoreixen l'aprenentatge dels joves, sinó que també contribueixen a reforçar la cohesió social i la igualtat d'oportunitats.

En aquestes pràctiques, els centres educatius esdevenen espais clau de trobada i d'interacció, i actuen com a punts de connexió entre la comunitat i els diferents agents implicats. Com assenyala la recerca *Projectes d'innovació educativa comunitària* (Civit et al., 2017), els PECC han contribuït a transformar la mirada educativa de professionals, famílies, infants i joves, promovent el pas de la fragmentació i la desvinculació cap a la cohesió i el sentiment de pertinença.

Reptes i oportunitats de l'acció comunitària davant l'AEP

Com evidencien les pràctiques aquí recollides, i moltes altres que al nostre país treballen des d'una perspectiva global i coordinada, l'acció comunitària resulta clau per reduir l'abandonament escolar prematur. Aquesta acció permet incidir de manera més intensa en diversos eixos fonamentals:

- 1. Atenció integral a l'alumnat.** L'abandonament està vinculat a factors socials, econòmics i emocionals. L'acció comunitària permet una atenció integral, coordinant escoles, famílies, serveis socials, salut mental i lleure educatiu per abordar les necessitats dels joves.
- 2. Prevenció i detecció precoç.** La col·laboració entre escoles i serveis del territori permet identificar senyals de risc, com ara la desmotivació o les dificultats familiars, cosa que fa que es puguin activar suports abans que el jove es desconnecti del sistema educatiu.
- 3. Construcció d'itineraris educatius personalitzats.** La formació flexible, combinada amb aprenentatge pràctic i mentories, dona sentit a l'educació, la fa més accessible i l'adapta millor als interessos de cadascun dels joves.
- 4. Implicació de les famílies.** Sabem que el suport familiar és clau en la permanència escolar. Les iniciatives que empoderen les famílies mitjançant formació, acompanyament i eines per donar suport als seus fills són essencials.
- 5. Generació d'un sentiment de pertinença.** Les activitats extraescolars, els projectes de mentoria i les iniciatives culturals i esportives o de suport educatiu reforcen el vincle dels joves amb la comunitat i amb referents positius.

- 6. Reducció de desigualtats educatives.** El treball en xarxa fa emergir els recursos i les oportunitats educatives del territori, i facilita que tots els joves, independentment del seu origen socioeconòmic, tinguin accés a diversitat d'oportunitats educatives.
- 7. Impuls de polítiques educatives efectives.** La col·laboració entre escoles, administracions i entitats socials permet dissenyar polítiques ajustades a la realitat del territori i fomenta solucions innovadores.
- 8. Continuïtat en la transició postobligatòria.** El pas de l'ESO a altres itineraris és un moment crític. Els projectes comunitaris poden acompanyar els joves en aquesta transició orientant-los cap a opcions formatives o laborals.

Totes les pràctiques recollides en aquest informe aborden, en major o menor mesura, alguns dels eixos anteriors. Val a dir que, tot i l'impacte demostrat que tenen els projectes educatius comunitaris, les avaluacions externes identifiquen diversos reptes que aquests projectes han d'afrontar (Civit et al., 2017):

- La dificultat d'obtenir resultats immediats, com ara la millora de l'èxit escolar o la reducció de l'AEP.
- La complexitat de l'avaluació, atès que es tracta de projectes amb objectius a llarg termini, enfocats tant en resultats finals com en resultats de procés.
- La manca de cohesió i sostenibilitat de les iniciatives, sovint afectades per canvis polítics i per la rigidesa i fragmentació del sistema educatiu.

Models de treball en xarxa

Bona part dels projectes analitzats han sorgit de la iniciativa d'entitats del tercer sector i de comunitats locals (*bottom-up*). Responen a necessitats concretes i busquen suport i finançament públics. En altres casos, han estat les administracions públiques les que han liderat aquests programes (*top-down*), adaptant-los a la realitat de cada territori i implicant diferents agents socioeducatius.

A partir d'aquesta anàlisi, hem agrupat les iniciatives en set reptes clau per abordar l'AEP, que aquesta guia pretén tractar a través de propostes concretes i accions inspiradores extretes de les experiències recollides.

Zero Invisibilitat. Garantir que cap jove quedi fora del radar del sistema educatiu, mitjançant la detecció precoç i el seguiment continu.

Zero Descoordinació. Promoure la col·laboració i la connexió entre serveis i agents implicats en l'educació en el benestar dels joves.

Zero Desigualtat Econòmica. Assegurar que les barreres econòmiques no impedeixin l'accés a l'educació ni la continuïtat formativa.

Zero Dificultats d'Aprenentatge. Donar resposta a les necessitats específiques de l'alumnat mitjançant estratègies pedagògiques adaptades.

Zero Desorientació. Acompanyar el jovent en la definició de trajectòries educatives i professionals clares i realistes.

Zero Impediment al Retorn. Facilitar segones oportunitats per a aquells que han abandonat el sistema educatiu.

Zero Discriminació. Garantir la inclusió i l'equitat educativa atenent les necessitats específiques de col·lectius especialment vulnerables a l'AEP, com ara l'alumnat d'origen immigrant i les comunitats ètnicament minoritzades, com ara el poble gitano.

Aquest marc de reptes permet estructurar les accions de les 15 experiències recopilades a la guia, i ofereix una visió integral i pràctica per avançar cap a la missió de país **Zero Abandonament**.

La publicació neix amb la voluntat d'inspirar els agents implicats en la lluita contra l'abandonament escolar prematur (AEP) mitjançant exemples concrets i efectius.

Objectius d'aquesta publicació

La publicació neix amb la voluntat d'inspirar els agents implicats en la lluita contra l'abandonament escolar prematur (AEP) mitjançant exemples concrets i efectius. Així doncs, l'objectiu principal és oferir un recull sistematitzat de pràctiques que poden ser referents per a altres territoris a l'hora de prevenir, detectar i revertir l'abandonament escolar, i promoure així l'acció social i comunitària arreu del país. La publicació analitza les pràctiques seleccionades i n'extreu aprenentatges i recomanacions que poden ser útils per a altres territoris que confronten els mateixos objectius que les experiències.

Aquesta iniciativa reivindica el potencial de les intervencions socials i educatives no només com a eines de suport, sinó també com a motors de canvi estructural.

A més, la guia subratlla la importància d'una cultura de col·laboració i corresponsabilitat entre els diferents actors implicats —entitats del tercer sector, administració pública, ajuntaments, centres educatius

Més enllà de presentar casos d'èxit, el document també ofereix una reflexió crítica sobre els reptes i les oportunitats que es desprenen del treball i de l'acció comunitaris

i la comunitat— per maximitzar l'impacte positiu de les accions coordinades, personalitzades i inclusives.

Més enllà de presentar casos d'èxit, el document també ofereix una reflexió crítica sobre els reptes i les oportunitats que es desprenen del treball i de l'acció comunitaris.

Estructura de la guia

Aquest document s'estructura en quatre apartats:

L'apartat sobre metodologia inclou els criteris que s'han tingut en compte a l'hora d'identificar i triar les 15 pràctiques contra l'AEP. En aquest apartat també trobareu quines han estat les fonts de recollida de dades i contingut.

L'apartat dedicat a les **pràctiques inspiradores** està dissenyat per oferir una comprensió de cadascun dels 15 projectes. Per complementar l'anàlisi, es proporciona informació addicional i recursos que permeten aprofundir en els detalls de cada projecte.

Al capítol **10 aprenentatges extrets de l'acció social i comunitària per transformar les polítiques i pràctiques educatives contra l'AEP** es recullen els aprenentatges clau que es desprenen de les experiències a l'hora de combatre l'AEP des d'una perspectiva social i comunitària.

A l'aparat **La contribució de l'acció social i comunitària a la missió Zero Abandonament**, es presenten les principals conclusions derivades de l'anàlisi de les pràctiques exposades, es destaquen els reptes clau per prevenir i revertir l'abandonament escolar prematur, així com diverses línies d'acció essencials, i també, s'emfatitza la importància d'un enfocament comunitari, coordinat i personalitzat per garantir que tots els joves tinguin accés a un futur educatiu i professional.

Finalment, hi ha un apartat de bibliografia per a aquelles persones que vulguin ampliar el seu coneixement sobre les causes, les dades i l'impacte de l'abandonament escolar prematur.

Metodologia

1. Metodologia

Les pràctiques escollides es basen, per una banda, en un principi fonamental d'equitat educativa: garantir que tot l'alumnat, independentment del seu context socioeconòmic, origen o capacitats, tingui accés a les mateixes oportunitats d'aprenentatge i de desenvolupament. Aquest enfocament implica treballar per eliminar les barreres estructurals que perpetuen les desigualtats, promovent una educació inclusiva i equitativa que permeti a cada estudiant assolir el seu màxim potencial. Per l'altra banda, les pràctiques es basen en el compromís amb la millora de l'èxit educatiu i la continuïtat dels estudis per facilitar el desenvolupament integral dels estudiants en els àmbits personal, social i acadèmic, i garantir trajectòries educatives continuades.

Després d'una primera identificació i anàlisi preliminar dels projectes i programes, s'ha dut a terme una selecció final basada en criteris específics d'inclusió i exclusió. Els criteris utilitzats per a aquesta selecció són els següents:

- **Potencial de replicabilitat.** S'han prioritzat intervencions flexibles i adaptables a diversos contextos socioculturals i recursos, per garantir que aquestes experiències puguin inspirar i ser implementades en altres territoris i institucions.
- **Infants i joves com a centre de l'acció social.** S'han escollit pràctiques de l'acció social i educativa centrades en les capacitats dels infants i dels joves, que prioritzen el seu benestar, desenvolupament integral i participació activa. Aquest enfocament garanteix la protecció dels drets d'infants i joves i els apodera com a agents de canvi en les seves comunitats.
- **Valoracions positives.** S'han seleccionat intervencions amb valoracions positives per part de les entitats en la prevenció de l'abandonament escolar prematur, la millora del rendiment acadèmic i l'augment de l'assistència escolar, aspectes fonamentals per garantir l'èxit educatiu dels joves en situació de vulnerabilitat. Tanmateix, s'ha observat una diversitat en les metodologies emprades per les diferents entitats a l'hora d'avaluar l'impacte de les seves intervencions. Algunes utilitzen indicadors quantitatius, com ara les dades d'assistència, la progressió acadèmica i la taxa de graduació, mentre que d'altres prioritzen enfocaments qualitatius, mitjançant entrevistes, grups de discussió o testimonis dels participants. Això inclou l'ús de tecnologia, com ara plata-

Aquest enfocament implica treballar per eliminar les barreres estructurals que perpetuen les desigualtats, promovent una educació inclusiva i equitativa que permeti a cada estudiant assolir el seu màxim potencial.

formes o eines que permeten sistematitzar les intervencions i la informació recollida.

- **Col·laboració i treball en xarxa.** S'ha valorat la capacitat d'implicar una àmplia diversitat d'agents professionals de l'acció social, equips tècnics de diferents àrees dels ajuntaments, com ara Serveis Socials, Servei d'Educació, Mediació i Convivència, Joventut o Promoció Econòmica, entitats del tercer sector, serveis de salut, com ara els CSMIJ, i centres educatius. La col·laboració interinstitucional i el treball col·legiat reforça l'eficàcia de les intervencions i promou accions coordinades i sostenibles. Es concreta en mecanismes clars que fomenten la connexió entre els diferents actors, la creació de xarxes de suport per compartir recursos i bones pràctiques, i l'establiment de protocols de comunicació que garanteixen una intervenció coherent i efectiva.
- **Acompanyament personalitzat en la trajectòria educativa.** Finalment, es valoren les actuacions que ja fa un temps que estan en funcionament i es caracteritzen per treballar des d'una perspectiva educativa longitudinal, acompanyant els infants i joves al llarg del temps i adaptant-se a les seves necessitats evolutives.

Per a l'elaboració d'aquest recull, s'han dut a terme entrevistes amb persones responsables de les diferents entitats, fundacions i ajuntaments implicats en el desenvolupament de les iniciatives (vegeu la Taula 1). Aquest procés ha permès aprofundir en la seva metodologia, impacte i potencial de replicabilitat. El contingut dels projectes Aprenem compartint de la Federació Territorial de Sants, Hostafrancs i la Bordeta, i El Llindar, escola pionera de noves oportunitats a Catalunya, s'ha generat utilitzant ChatGPT i fonts oficials. Quant al projecte El Llindar, la informació prové del seu web, d'entrevistes prèvies a la seva presidenta, Begonya Gasch, de documents amb testimonis d'usuaris i d'estudis elaborats per la Asociación Española de Escuelas de Segunda Oportunidad. Pel que fa al projecte Aprenem compartint, s'ha extret informació d'articles i altres materials rellevants disponibles. Tot el contingut recollit ha estat supervisat i validat pels professionals implicats en els projectes per garantir-ne la qualitat i la fidelitat.

Taula 1. Mostra de les persones entrevistades segons el perfil professional

Perfils de les persones entrevistades
Cap del servei d'Educació, Infància i Joventut de l'Ajuntament de Montcada i Reixac
Responsable d'organització de l'àrea de Programes i directora de la Fundació Impulsa
Tècnica de prevenció de l'absentisme i l'AEP de l'Ajuntament de Lleida
Directora i coordinadora pedagògica de la Fundació Albir
Coordinadora de l'àrea de Joves de l'Associació SaóPrat
Responsable d'Acció Educativa i responsable del projecte Senexcel·lència de la Coordinadora d'Associacions Senegaleses de Catalunya
Tècnica del projecte Empieza por Educar i gestora de projectes de la Fundació Bertelsmann
Coordinadora de projectes de la Fundació Presme
Adjunta a cap de la secció d'Educació de l'Ajuntament de Barberà del Vallès i responsable de l'àrea d'Orientació i Acompanyament Sociolaboral de la Fundació Barberà Promoció
Suport tècnic del projecte Rossinyol de la Universitat de Girona
Presidenta de la Fundació Idea
Director d'Àmbit Socioeducatiu i tècnica del projecte de la Fundació Main
Cap de l'àrea de Suport a la Promoció Escolar de la Fundació Pere Closa

Pràctiques inspiradores

2. Pràctiques inspiradores

Les pràctiques que es presenten en aquesta publicació són, per una banda, **mesures d'intervenció que s'activen quan es detecten els primers indicis d'abandonament escolar prematur (AEP)**, com ara l'absentisme, la desafecció, la desmotivació o el baix rendiment acadèmic. Aquestes mesures estan orientades a frenar el deteriorament progressiu de la vinculació dels i de les joves amb el sistema educatiu (Tarabini i Curran, 2019). Entre les principals línies d'actuació s'inclouen els **programes de suport i acompanyament socio-educatiu**, que ofereixen als i les joves un seguiment personalitzat per abordar les dificultats emocionals i socials que puguin estar interferint en el seu rendiment escolar. Un altre component fonamental són els **tallers d'estudi assistit** i el **reforç escolar**, que s'implementen per donar un suport addicional al jovent amb dificultats acadèmiques, oferint-li eines per millorar el rendiment. A més, els **programes de diversificació curricular** permeten als estudiants accedir a itineraris formatius adaptats a les seves necessitats i interessos, fet que pot augmentar la seva motivació. Les **transicions educatives**, fent un seguiment de l'alumnat en risc d'AEP, també es gestionen amb cura per garantir que els joves puguin passar sense dificultats entre etapes formatives, mentre que els programes de mentoria (Suárez i Barrera, 2022) ofereixen un acompanyament proper mitjançant la figura dels mentors, que poden ajudar a guiar els joves en el seu recorregut acadèmic i personal. Igualment, es tracta de pràctiques en què es **promouen plans personalitzats**, que adapten l'estratègia educativa a les necessitats específiques de cada jove, amb una atenció especial al benestar de l'alumnat i integrant serveis de suport emocional i psicològic. **L'orientació, la mentoria i l'acció tutorial** són elements centrals en la majoria dels casos, ja que proporcionen un espai per reflexionar sobre el futur acadèmic i professional dels estudiants i els ofereixen una guia contínua durant el procés formatiu.

Aquest conjunt de mesures assegura una intervenció eficaç davant dels primers senyals d'AEP, i ofereix una resposta coordinada i personalitzada per reduir el risc d'abandonament escolar i millorar les trajectòries educatives dels joves (Tarabini i Curran, 2019).

Per altra banda, trobem pràctiques basades en **mesures de compensació**, que s'implementen quan l'abandonament escolar prematur (AEP) ja s'ha produït i que tenen com a objectiu principal

El conjunt de mesures assegura una intervenció eficaç davant dels primers senyals d'AEP, i ofereix una resposta coordinada i personalitzada per reduir el risc d'abandonament escolar i millorar les trajectòries educatives dels joves.

redreçar les trajectòries educatives i formatives dels joves que han abandonat els estudis. Aquestes mesures busquen reintroduir el jovent en el sistema formatiu, proporcionant noves vies d'aprenentatge i oportunitats per a la seva reintegració acadèmica i professional. Entre aquestes mesures destaquen els **programes de formació i d'inserció**, que ofereixen als joves l'oportunitat d'adquirir competències específiques per facilitar la seva incorporació al mercat laboral. Aquests programes combinen l'aprenentatge teòric amb pràctiques laborals, per assegurar una formació adaptada a les demandes del mercat. També són rellevants els **programes de noves oportunitats**, que ofereixen itineraris formatius flexibles i adaptats a les necessitats dels joves, cosa que els permet reprendre els estudis en un entorn més adequat a les seves circumstàncies personals. En la majoria dels casos es fan tots els esforços per tal que els joves estudiïn un CFGM. Aquestes oportunitats inclouen formacions que poden variar des d'estudis acadèmics tradicionals fins a formacions més pràctiques.

La categorització ens serveix com un instrument analític i classificatori, tot i que la realitat ens indica que gairebé tots els programes que hem analitzat se situen en diferents dimensions de la intervenció (Taula 2).

De les pràctiques que es presenten, 11 estan liderades i impulsades per entitats del tercer sector de l'acció social, principalment per fundacions, així com per una associació i una federació. Les quatre restants estan liderades per l'administració pública, tres per ajuntaments i una per la universitat.

Totes les pràctiques presentades a continuació tenen en comú la lluita per assolir l'equitat educativa, que en aquest context esdevé una peça clau per garantir que tots els infants i adolescents, independentment del seu origen ètnic, social, cultural o econòmic, tinguin les mateixes oportunitats per continuar estudiant.

Taula 2. Projectes per tipus de repte i tipus d'acció

	Intervenció	Compensació
Zero Invisibilitat	• Ajuntament de Barberà del Vallès: Observatori de trajectòries i transaccions educatives • Ajuntament de Lleida: Referèxit	
Zero Des-coordinació	• Fundació Main: Projecte NOX • Ajuntament de Lleida: Referèxit • Ajuntament de Montcada i Reixac: DILTET	
Zero Desigualtats Econòmiques	• Fundació Impulsa: Beca Impulsa	
Zero Desorientació	• Fundació Bertelsmann i Fundació Empieza por Educar: Xcelence • Ajuntament de Barberà del Vallès: Observatori de trajectòries i transaccions educatives • Fundació Impulsa: Beca Impulsa • Fundació Main: Projecte NOX • Projecte Rossinyol	
Zero Dificultats d'aprenentatge	• Fundació Presme: Assolim • Associació SaóPrat: Projecte BASSA • Fundació Idea: Projecas • Federació Territorial: Aprenem compartint • Fundació Main: Projecte NOX	
Zero Impediment al Retorn	• Ajuntament de Barberà del Vallès: Observatori de trajectòries i transaccions educatives • Associació SaóPrat: projecte BASSA • Fundació Impulsa: Beca Impulsa	• Fundació Albir: Escola de Noves Oportunitats • Fundació El Llindar: Escola de Noves Oportunitats
Zero Discriminació	• CASC: Senexcel·lència • Fundació Pere Closa: Educació per a tothom • Projecte Rossinyol	

1. Fundació Main: Noves Oportunitats en Xarxa

Context del projecte

El projecte NOX (Noves Oportunitats en Xarxa) neix d'un conveni entre el Departament d'Educació i l'Ajuntament de Polinyà per donar suport als programes Bòbila i Acredita, adreçats a joves en risc d'exclusió social de l'IES de Polinyà. Amb la incorporació de la Fundació Main el 2022, la iniciativa es consolida, s'estructura en mòduls professionalitzadors i ofereix un acompanyament tutorial intensiu. El projecte, adreçat el curs 2023-2024 a 12 joves, combina atenció individualitzada i treball comunitari per prevenir l'AEP. Amb un enfocament centrat en l'acompanyament intensiu i el desenvolupament de competències socials i laborals, es fonamenta en una intervenció socioeducativa integral. A través de la col·laboració estreta amb agents locals, busca reforçar l'autoestima i la motivació del jovent, afavorint la seva continuïtat en el sistema educatiu i millorant les seves oportunitats de futur.

Qui participa en el projecte

El projecte NOX és un projecte comunitari que integra una gran varietat d'agents:

- **Equip tècnic de la Fundació Main.** L'equip està format per la tècnica socioeducativa que lidera les activitats diàries, dos tècnics d'oficis que imparteixen els tallers i la figura de coordinació del projecte.
- **Tècnica d'Educació i tècnica de Joventut de l'Ajuntament.** Aquestes figures tenen un paper fonamental tant en la gestió diària com en la definició de la filosofia del projecte.
- **Institut de Polinyà.** La tutora del grup acompanya les activitats dins l'horari escolar i gestiona els convenis amb les empreses. El professorat també participa en la coordinació del projecte, per assegurar la integració de l'activitat educativa amb les necessitats del centre.
- **Consell Comarcal.** Ofereix tallers als joves participants.
- **Serveis de suport familiar.** El servei Connectem ofereix atenció terapèutica per a famílies i joves, i col·labora amb el projecte proporcionant tallers i suport per a derivacions de casos.
- **Creu Roja.** Imparteix tallers de primers auxilis.
- **El POL (Punt d'Orientació Laboral) del municipi.** Ofereix suport en la transició cap al mercat laboral.

Objectius del projecte

1. **Prevenir l'abandonament escolar prematur (AEP).** Fomentar la motivació i l'acompanyament integral per tal de mantenir els joves dins el sistema educatiu.

2. Augmentar l'autoestima i motivar els joves. Crear espais de seguretat on els joves puguin desenvolupar les seves habilitats personals i socials.

3. Fomentar l'adquisició de competències personals i laborals. Oferir tallers professionalitzadors i activitats que reforcin les competències necessàries per accedir al mercat laboral o a la formació postobligatòria.

4. Acompanyar en la transició educativa. Facilitar el pas a la formació professional o a altres vies formatives als joves que no poden seguir l'itinerari acadèmic tradicional, especialment tenint en compte la manca d'oferta d'FP a Polinyà.

Descripció i desenvolupament del projecte

El projecte NOX és una iniciativa que combina tallers professionalitzadors i activitats d'acompanyament per reforçar competències personals, socials i bàsiques, amb un enfocament pràctic que integra la formació dins de l'horari escolar i activitats fora del centre. Entre les accions destacades, es troba el projecte Bòbila, destinat a joves de 14 a 16 anys, (3r d'ESO), amb un nivell baix de competències i en situacions d'absentisme escolar i desmotivació. Es tracta d'una intervenció intensiva de tres dies per setmana amb suport personal, acadèmic i competencial.

Per als joves de 4t d'ESO, el projecte Acredita combina pràctiques en empreses locals amb activitats a l'institut, incloent-hi sessions de cohesió grupal, de resolució de conflictes i de preparació per al món laboral. Un cop acabada l'etapa obligatòria, el seguiment

postobligatori dona suport a joves de més de 16 anys mitjançant acompanyament presencial o telefònic, i els orienta cap a una trajectòria educativa o laboral.

A més, el projecte inclou visites a entorns productius, tallers pre-laborals en col·laboració amb l'Ajuntament, activitats de sensibilització i projectes d'aprenentatge i servei. També es promouen sortides a l'aire lliure per complementar la formació amb experiències enriquidores i pràctiques.

El projecte NOX es desenvolupa a través d'un conjunt de metodologies i activitats orientades a la motivació i la vinculació dels joves amb el sistema educatiu. Entre les activitats clau s'inclouen les següents:

- **Tallers prelaborals.** En aules habilitades per l'Ajuntament, s'imparteixen tallers de fusteria, mecànica de bicicletes i primers auxilis, proporcionats per tècnics especialitzats. Aquests tallers tenen una funció doble: reforçar les competències laborals dels joves i oferir-los un espai on treballar en grup i desenvolupar habilitats socials.
- **Activitats d'acompanyament tutorial.** La tutora de grup assumeix la responsabilitat de gestionar els convenis amb les empreses, la majoria de les quals estan situades a Polinyà, per garantir la pràctica laboral dels joves del projecte Acredita. Aquestes activitats es complementen amb sessions de resolució de conflictes i de cohesió grupal.
- **Activitats de sensibilització i cohesió familiar.** El projecte inclou activitats per a les famílies, com ara tallers conjunts de fusteria, que permeten reforçar els vincles familiars i millorar la percepció de les famílies envers el projecte.

Valoracions dels responsables sobre l'impacte i el funcionament del projecte

- **Treball en xarxa transdisciplinari i coordinació efectiva.** La col·laboració entre ajuntaments, escoles, serveis socials i empreses assegura un suport integral i coherent, evita buits en l'atenció als joves i garanteix una resposta adaptada a les seves necessitats.
- **Pedagogia de l'amor i suport emocional.** L'empatia, la proximitat i el suport emocional generen un espai segur on els joves poden recuperar l'autoestima i el sentit de pertinença, i transformar la seva actitud cap a l'educació.

El projecte NOX és una iniciativa que combina tallers professionalitzadors i activitats d'acompanyament per reforçar competències personals, socials i bàsiques, amb un enfocament pràctic que integra la formació dins de l'horari escolar i activitats fora del centre.

- **Acompanyament individualitzat i vivencial.** Adaptar-se a les necessitats de cada jove mitjançant activitats pràctiques i experiències vivencials (per exemple, sortides, tallers o treball en grup) fomenta la motivació i el desenvolupament d'habilitats tècniques i socials.
- **Creixement personal i autoconeixement.** Els joves evolucionen cap a una major maduresa, seguretat i orientació de futur, superen barreres emocionals i milloren la seva motivació acadèmica i professional.
- **Reducció de l'absentisme.** L'estratègia d'acompanyament ha transformat casos d'absentisme total en assistència regular, perquè fomenta el compromís educatiu.
- **Treball amb les famílies i aproximació comunitària.** La implicació de les famílies en el procés educatiu redueix la resistència inicial i fomenta la confiança i la col·laboració, i això afavoreix una percepció més positiva del projecte i millora el suport als joves.
- **Espais segurs i de socialització.** La creació d'entorns on els joves poden expressar-se lliurement i construir vincles grupals forts contribueix al seu desenvolupament personal i social, ja que fomenta la cohesió i el suport mutu.

Per saber-ne més

Fundació Main: és l'entitat que impulsa i gestiona el projecte NOX. Aprofita la seva experiència en el treball socioeducatiu per oferir una atenció integral als joves del municipi. <https://www.fundacio-main.org/nox/>.

2. Fundació Impulsa: Beca Impulsa

Context del projecte

La Fundació Impulsa treballa per garantir la igualtat d'oportunitats dels joves oferint-los suport en la seva formació, inserció laboral i desenvolupament personal amb la col·laboració d'empreses i organitzacions del territori. La Beca Impulsa, creada el 2015 per set empresaris d'Osona, va sorgir com una resposta a l'elevat grau d'abandonament escolar prematur i a la manca de perfils professionals adaptats al mercat laboral, en detectar que molts joves amb talent no podien continuar estudiant per dificultats econòmiques.

Aquest programa combina suport econòmic i acompanyament integral, incloent-hi mentoria, atenció psicopedagògica i orientació laboral, que proporcionen als joves eines per superar barreres acadèmiques i personals. Amb un enfocament holístic i treball en xarxa amb agents territorials i empreses locals, la beca s'ha consolidat com un model de referència en la reducció de desigualtats educatives, i ofereix un camí viable cap a la formació professional i el futur laboral.

Qui participa en el projecte

- **Fundació Impulsa.** Lidera i coordina el projecte, i assegura el seguiment dels joves i la qualitat de l'acompanyament ofert.
- **Empreses locals.** Ofereixen pràctiques, formació i servei de mentoria als joves. La implicació del teixit empresarial és fonamental per facilitar la inserció laboral dels becats.
- **Ajuntaments i Consells Comarcals.** Col·laboren en la selecció dels joves i ofereixen suport en la valoració socioeconòmica per garantir que compleixin els requisits per accedir a la beca.
- **Mentors i ambaixadors del territori.** Professionals amb trajectòries rellevants que, de manera altruista, s'involucren en el projecte per guiar els joves i acostar-los al món laboral.
- **Centres educatius.** Identifiquen els joves candidats per al programa i fan un seguiment del seu progrés acadèmic, col·laborant estretament amb la Fundació Impulsa.

Objectius del projecte

1. **Garantir la igualtat d'oportunitats.** Assegurar que cap jove amb talent i motivació quedi exclòs del sistema educatiu per motius econòmics proporcionant-los els recursos necessaris per continuar els estudis de formació professional.
2. **Proporcionar un acompanyament integral.** Oferir un acompanyament psicopedagògic i una mentoria personalitzada que ajudin els joves a superar moments de crisi personal o acadèmica, per millorar la seva autoestima i autonomia.
3. **Facilitar la inserció laboral.** Connectar els joves amb empreses del territori per facilitar la seva integració al món laboral proporcionant oportunitats de pràctiques i altres experiències laborals.
4. **Reduir la taxa d'atur juvenil.** Contribuir a disminuir l'atur juvenil proporcionant als joves les competències necessàries per accedir a llocs de treball qualificats i establint vincles amb el teixit empresarial local.

Descripció i desenvolupament del projecte

Durant aquest curs, el projecte ha destinat 317 beques a joves per facilitar el seu accés a la Formació Professional. Això inclou 227 joves que continuen becats d'anys anteriors i 90 noves beques atorgades aquest curs. L'acompanyament psicoeducatiu el proporcionen psicòlegs i tècnics de suport, que treballen directament amb els joves per identificar i superar obstacles en la seva trajectòria

educativa. La mentoria, liderada per professionals amb trajectòries d'èxit, ofereix suport emocional i orientació pràctica, i connecta els joves amb oportunitats i recursos del territori. A través de l'orientació laboral, es col·labora amb empreses locals per facilitar pràctiques i col·laboracions que permeten als joves conèixer el món laboral i adquirir competències transversals. Finalment, la beca econòmica cobreix despeses educatives i materials essencials, cosa que ajuda a eliminar les barreres econòmiques i a garantir la continuïtat acadèmica. Aquestes són les principals accions que es duen a terme:

- **Selecció dels joves i concessió de la beca.** Els joves són derivats pels centres educatius en finalitzar 4t d'ESO, amb el suport dels serveis psicopedagògics i socials que avaluen criteris econòmics i motivacionals. Els seleccionats, provinents de famílies amb ingressos anuals inferiors a 17.000 euros, reben una beca econòmica (d'entre 600 i 1.600 euros), un ordinador portàtil, accés a formacions, mentoria i acompanyament psicopedagògic per assegurar la seva continuïtat en estudis de Formació Professional (FP).
- **Acompanyament personalitzat.** Cada jove disposa del suport d'una tècnica que identifica necessitats individuals i proporciona recursos interns i externs per prevenir l'AEP. L'acompanyament es manté durant els 2 o 4 anys de formació, i ofereix una atenció adaptada per facilitar l'èxit acadèmic i personal.
- **Mentoria i suport integral.** El programa inclou tres tipus de mentoria —socioeducativa, de referents i professional—, que proporcionen suport en moments clau del procés formatiu i ajuden a assegurar la transició dels joves cap al món laboral. Aquest enfocament integral garanteix una xarxa de suport sòlida per als joves becats.

Valoracions dels responsables sobre l'impacte i el funcionament del projecte

- **Focalització en les capacitats del jove.** L'enfocament positiu posa èmfasi en habilitats i potencials creant estratègies d'acompanyament basades en l'escolta activa i la cocreació.
- **Treball en xarxa i col·laboració amb agents locals.** La coordinació entre serveis socials, empreses i centres educatius assegura una resposta integral i coordinada a les necessitats dels joves.
- **Acompanyament integral i personalitzat.** El Mètode Impulsa combina suport econòmic i seguiment individualitzat a través d'un equip psicopedagògic, la qual cosa garanteix un suport sostingut en etapes clau del desenvolupament.

- **Mentoria i suport emocional.** Els mentors estableixen relacions de confiança, i ajuden els joves a mantenir el compromís amb els estudis i a superar obstacles emocionals.
- **Alta continuïtat acadèmica.** Un 80 % finalitza els CFGM i un 90 % accedeix als CFGS, cosa que evidencia l'eficàcia de l'acompanyament integral en la permanència educativa.
- **Inserció laboral destacada.** Un 86 % dels participants troben feina després de l'FP, dels quals un 64 % treballa en sectors relacionats i un 68 % aconsegueix ocupació en menys de sis mesos. Aquestes dades demostren l'efectivitat del vincle entre formació i mercat laboral.
- **Prevenició de l'abandonament escolar prematur (AEP).** Ús d'una eina de detecció que identifica nivells de risc d'AEP i activa protocols específics per reduir-lo.
- **Formació en competències transversals.** Els joves reben orientació individualitzada, formació en habilitats socials i laborals, accés a pràctiques en empreses, accions que els preparen per als reptes professionals i personals.
- **Connexió directa amb el món laboral.** L'accés mitjançant visites, pràctiques i *speed dating* a empreses col·laboradores facilita una transició fluida cap al mercat de treball.

Per saber-ne més

Fundació Impulsa. La Fundació Impulsa proporciona informació detallada sobre els seus programes d'acompanyament i mentoria per a joves en risc d'exclusió social. <https://www.fundacioimpulsa.org/impulsa-formacio-professional/>

Informe d'impacte de la Beca Impulsa 360. Aquest informe conté dades quantitatives i qualitatives sobre l'impacte de la beca en la trajectòria acadèmica dels participants, així com testimonis d'alumnes, mentors i empreses col·laboradores. <https://www.fundacioimpulsa.org/ESPDossierPresentacion/FundacionImpulsaDossierPresentacion2022.pdf>

Beques perquè ningú abandoni. Fundació Bofill Plataforma Zero Abandonament: https://www.youtube.com/results?search_query=Beca+%2B+secund%C3%A0ria.+Programa+de+beques+contra+l%27abandonament+escolar

3. Fundació Presme: Assolim-Seguem-Projecta't

Context del projecte

El projecte Assolim, impulsat per la Fundació Presme el 2017, es va crear amb l'objectiu de combatre l'AEP en joves amb dificultats per seguir el ritme acadèmic. Desenvolupat en un marc de col·laboració entre l'educació i la salut mental, el projecte s'adreça especialment a alumnes d'ESO i de formació postobligatòria amb necessitats complexes, incloent-hi joves migrants acabats d'arribar i estudiants en situacions de vida difícils.

Assolim és una estratègia d'intervenció integral basada en l'atenció personalitzada i la coordinació interdisciplinària que té com a objectiu reforçar les trajectòries educatives del jovent. Aquesta iniciativa, que s'ha consolidat com un espai segur i transformador per a joves en situació de vulnerabilitat, proporcionant-los suport acadèmic i emocional, i ajudant-los a construir trajectòries educatives sòlides i amb significat. Gràcies al treball en xarxa i al compromís dels professionals implicats, el projecte genera un impacte positiu tant en l'aprenentatge com en el desenvolupament personal dels joves, enfortint la seva autonomia i confiança en un futur millor.

Qui participa en el projecte

- **Professionals implicats assalariats.** Coordinadors de projecte, psicòlegs i professorat especialitzat en ciències i lletres.
- **Centres educatius i serveis socials.** Proporcionen derivacions i suport addicional.
- **Fundació Presme.** Actua com a motor del projecte i facilita la coordinació amb altres agents del territori.

Objectius del projecte

1. **Fomentar el desig d'aprendre.** Ajudar els joves a construir un projecte personal que els motivï a seguir el seu camí educatiu.
2. **Millorar les competències cognitives.** Desenvolupar les habilitats acadèmiques per millorar l'aprenentatge dels joves.
3. **Atendre la salut mental i desenvolupar habilitats personals.** Afavorir l'autonomia, l'organització i la seguretat en un mateix per potenciar el creixement personal.
4. **Proporcionar experiències d'èxit.** Oferir experiències positives que motivin els joves i reforcin el seu compromís amb l'educació.

Descripció i desenvolupament del projecte

L'objectiu principal del projecte Assolim és garantir un entorn de confiança on els joves se sentin acollits, valorats i protegits, i afavorir el seu desenvolupament acadèmic i personal. L'essència del projecte es basa en la creació d'un espai segur, entès com un entorn estable i estructurat, on els joves poden expressar-se lliurement sense por al judici, establir vincles de confiança i rebre el suport necessari per avançar.

Els participants es deriven des dels centres educatius i assisteixen a sessions setmanals de tres hores, on reben suport acadèmic, emocional i psicològic. Per garantir una atenció de qualitat i personalitzada, el programa estableix una ràtio màxima de cinc alumnes per professional. L'acompanyament s'adreça a joves de primer i segon d'ESO, així com a estudiants de formació postobligatòria, incloent-hi els cicles formatius de grau mitjà i primer de batxillerat.

A més de reforçar l'aprenentatge, Assolim ofereix un espai protegit per als alumnes que comencen a mostrar signes de desafecció o que necessiten un suport especial per diverses raons. Entre aquests alumnes es troben els joves migrants acabats d'arribar, al-

guns dels quals han viscut experiències de vida complexes i encara estan en procés d'adaptació al sistema educatiu.

Es dissenya un pla de treball personalitzat després d'una avaluació inicial que inclou entrevistes amb el psicòleg, proves de competències bàsiques i escales de valoració. Aquest enfocament permet una intervenció detallada i coordinada entre els professionals per millorar l'autonomia, l'organització i altres aspectes dels joves, i promou un acompanyament integral i continuat durant tot el curs mitjançant les accions següents:

- **Treball en xarxa i seguiment regular.** El projecte es basa en reunions trimestrals amb tutors i coordinadors per fer un seguiment dels joves i en informes regulars sobre el seu progrés acadèmic, habilitats d'aprenentatge i aspectes personals, per garantir un suport continu i adaptat.
- **Resposta immediata i coordinació amb Serveis Socials.** En situacions de vulnerabilitat o risc, s'informa immediatament el tutor o la coordinadora pedagògica del centre i, si és necessari, Serveis Socials per garantir una resposta ràpida i efectiva.
- **Presència de referents i participació en altres estructures de coordinació.** La figura d'un referent al centre educatiu és clau per motivar i acompanyar els joves, ja que així es creen vincles de confiança i es facilita la seva implicació en el projecte. Es col·labora amb l'EAP i les Taules de Salut Mental d'Horta i Gràcia, cosa que amplia les oportunitats de suport.
- **Sessions setmanals personalitzades.** Espais de treball intensiu en grups reduïts amb atenció psicopedagògica.
- **Coordinació amb centres educatius.** Reunions periòdiques amb tutors i coordinadors pedagògics per ajustar i millorar els plans d'intervenció.

Valoracions dels responsables sobre l'impacte i el funcionament del projecte

- **Millora acadèmica i personal.** L'acompanyament ha permès als joves millorar 1,75 punts en proves de competències bàsiques, alhora que han guanyat seguretat, confiança i capacitat d'organització.
- **Espais de suport mutu i compromís educatiu.** S'han creat entorns segurs i de confiança, on els joves es donen suport mutuament i reprenen els seus estudis amb motivació renovada, cosa que afavoreix un compromís sostingut amb el seu itinerari educatiu.

L'objectiu principal del projecte Assolim és garantir un entorn de confiança on els joves se sentin acollits, valorats i protegits, el seu desenvolupament acadèmic i personal.

- **Treball en xarxa i coordinació.** La col·laboració amb centres educatius i serveis socials facilita una resposta integrada i àgil a les necessitats dels joves, i això millora la intervenció en casos més complexos.
- **Atenció individualitzada i ràtio baixa.** El treball amb plans personalitzats i grups reduïts garanteix una intervenció ajustada a les necessitats acadèmiques i emocionals de cada alumne, i un suport de qualitat.
- **Cura dels professionals i suport emocional.** La formació contínua i els espais de suport emocional són essencials per garantir la sostenibilitat de les intervencions i evitar l'esgotament dels professionals, i asseguruen un acompanyament efectiu i de qualitat.
- **Compromís dels adults i formació contínua.** La implicació dels professionals és essencial per motivar els joves, per això es reforça un equip tècnic sòlid amb reunions regulars i formació en salut mental, adaptacions educatives i desafecció escolar. D'aquesta manera, es millora la seva resposta als reptes educatius i el vincle amb l'alumnat.

Per saber-ne més

Fundació Presme: <http://presme.org/projectes/>

Plataforma Zero Abandonament: <https://www.youtube.com/watch?v=URbBV1N51w>

4. Associació SaóPrat: projecte BASSA

Context del projecte

El Projecte BASSA va iniciar-se el 2012, impulsat per l'Associació SaóPrat, com una resposta a la necessitat d'acompanyar el jovent durant l'etapa de l'educació secundària obligatòria (ESO) i el pas cap a l'educació postobligatòria, amb la intenció d'evitar que quedin desatesos i en risc d'abandonament. El projecte també aborda situacions d'absentisme greu amb dinàmiques de falta d'assistència i sanció. Aquest projecte s'ha desplegat amb el suport de l'Ajuntament del Prat, tant en l'aspecte econòmic com en l'assessorament tècnic, i es troba emmarcat dins el Pla Educatiu d'Entorn del Prat (PEEP) i les Noves Oportunitats Educatives (NOE-DIBA).

Qui participa en el projecte

- **Equip tècnic de l'Associació SaóPrat.** Professionals especialitzats que lideren les activitats i ofereixen l'acompanyament acadèmic i emocional necessari.
- **Centres Educatius i Comissions Socials.** L'equip d'orientació dels centres educatius, juntament amb les comissions socials, contribueixen a detectar els casos que necessiten intervenció.
- **Ajuntament del Prat - Circuit de Noves Oportunitats Educatives (NOE).** Referents del NOE treballen de manera coordinada per assegurar la continuïtat del suport als joves en risc d'abandonament.
- **Serveis municipals.** Inclouen el Servei d'Ocupació Juvenil, el Servei de Mediació, els departaments de Joventut i Serveis Socials, així com serveis especialitzats com el CSMA, el CSMIJ i el SOAF, que col·laboren per oferir un suport integral.
- **Coordinació amb altres projectes de SaóPrat.** Les coordinacions amb altres projectes de l'entitat permeten assegurar que els joves rebin una atenció coherent i personalitzada.

Objectius del projecte

1. **Proporcionar acompanyament integral.** Oferir un suport acadèmic i emocional als joves en situació de vulnerabilitat per garantir la continuïtat educativa i facilitar la transició a etapes postobligatòries.

El projecte BASSA ofereix un programa d'acompanyament integral que combina el suport acadèmic amb l'atenció a les necessitats emocionals de les persones joves.

- 2. Fomentar la integració comunitària.** Promoure la participació dels joves en la comunitat local i el coneixement dels serveis municipals perquè desenvolupin hàbits i habilitats que afavoreixin el seu èxit acadèmic i la seva inclusió social.
- 3. Facilitar la reincorporació al sistema educatiu.** Acompanyar joves sancionats per garantir que puguin reintegrar-se als seus centres amb una actitud més positiva i capacitats reforçades.

Descripció i desenvolupament del projecte

El projecte BASSA ofereix un programa d'acompanyament integral que combina el suport acadèmic amb l'atenció a les necessitats emocionals de les persones joves. Aquest enfocament integral inclou tutories individuals, reforç acadèmic i activitats grupals i comunitàries que fomenten la participació dels joves en l'entorn local i els connecten amb serveis comunitaris, com ara espais culturals, esportius i d'oci. També inclou connexió amb altres serveis, com ara el servei de medi obert de joventut o atenció psicològica, per facilitar la seva integració social i el seu desenvolupament personal.

El projecte té sis grups diferents:

- Tres grups per a joves en etapes postobligatòries. Ofereixen acompanyament a joves que necessiten suport per seguir els seus estudis postobligatoris.
- Dos grups per a alumnat d'ESO amb suport acadèmic i emocional. Orientats a joves amb necessitats de reforç per garantir el seu èxit acadèmic i personal.
- Un grup específic per a joves expulsats de l'ESO. Treballa específicament en les tasques escolars pactades amb el centre, així com en aspectes emocionals i actitudinals per facilitar la seva reintegració escolar.

El Projecte BASSA combina diverses estratègies per atendre de manera integral les necessitats dels joves, a partir de les accions següents:

- **Tutories individuals i reforç acadèmic.** Es proporcionen tutories personalitzades per treballar aspectes acadèmics i emocionals, i superar les dificultats d'aprenentatge.
- **Activitats grupals i comunitàries.** Tallers, sortides culturals i activitats esportives que reforcen els vincles socials, motiven la participació comunitària, promouen habilitats de vida i, per tant, fomenten el sentiment de pertinença.

- **Grups específics per a situacions de sanció.** Els joves sancionats reben acompanyament per afavorir el seu retorn a l'escola amb una actitud positiva i eines per gestionar dificultats acadèmiques i emocionals.

Valoracions dels responsables sobre l'impacte i el funcionament del projecte

- **Treball en xarxa i coordinació constant.** La integració d'agents municipals i serveis educatius dins d'una xarxa de suport coordinada garanteix respostes ràpides i eficients davant dificultats o el risc d'abandonament escolar.
- **Flexibilitat en la programació.** L'adaptació de les activitats segons les necessitats canviants dels joves els empodera i fomenta la seva participació activa en el desenvolupament propi.
- **Acompanyament integral.** La combinació de suport acadèmic, atenció emocional i integració comunitària assegura un abordatge complet de les necessitats dels joves, la qual cosa facilita la seva continuïtat educativa i personal.
- **Espais segurs per a joves sancionats.** La creació d'entorns segurs per a joves en situació de sanció permet treballar aspectes emocionals i actitudinals que sovint queden desatesos, i això els ajuda a reinserir-se al sistema educatiu amb una millor predisposició.
- **Alta assistència i participació.** La taxa d'assistència del 95 % entre els joves sancionats demostra que els espais segurs i el suport emocional són clau per fomentar la seva motivació i compromís.
- **Reinserció i continuïtat educativa.** Gràcies a l'acompanyament emocional i a la tramitació de beques i matrícules, entre el 80 % i el 90 % dels joves acompanyats continuen la seva formació postobligatòria, i es reforça així la seva permanència en el sistema educatiu.

Per saber-ne més

Ajuntament del Prat de Llobregat: informació sobre els projectes educatius i els serveis de mediació i suport a joves impulsats per l'ajuntament. <https://www.elprat.cat/persones/voluntariat/bassa-reforc-educatiu-ensenyament-postobligatori>

Associació SaóPrat: entitat que impulsa i gestiona el projecte BASSA oferint acompanyament integral als joves del municipi en

col·laboració amb altres agents clau. <https://saopratt.org/joves/>

Circuit de Noves Oportunitats Educatives (NOE): xarxa de suport per a joves en situació de risc d'abandonament escolar que col·labora estretament amb el projecte. <https://www.elprat.cat/obert-i-innovador/circuit-noves-oportunitats-educatives>

Plataforma Zero Abandonament: <https://www.zeroabandonament.cat/2023/07/31/noves-oportunitats-educatives-al-prat-de-llobregat-una-mesura-contra-laep/>

5. Fundació Idea: projecte Sírius

Context del projecte

El projecte Sírius, també conegut com a Pandora, és una evolució del programa Pigall, iniciat el 2015 per abordar les dificultats en la transició de primària a secundària, especialment en contextos de vulnerabilitat. Va sorgir al barri de Torre Romeu de Sabadell, que no disposa d'un institut proper i mostrava un alt índex d'AEP des del primer trimestre en l'alumnat de 1r d'ESO, ja que la distància amb els centres educatius generava desmotivació per continuar estudiant. Desenvolupat per la Fundació Idea amb el suport inicial de l'Ajuntament de Sabadell, el projecte té com a objectiu millorar l'èxit educatiu i la convivència escolar establint vincles sòlids entre l'àmbit escolar i la comunitat. Adopta una estratègia basada en una

intervenció socioeducativa integral, que inclou acompanyament en les transicions educatives i una col·laboració estreta amb famílies i agents comunitaris. La seva mirada global, el treball en xarxa i l'atenció personalitzada són elements clau per garantir una trajectòria educativa més estable i inclusiva per als joves.

Qui participa en el projecte

- **Fundació Idea.** Lidera i coordina el projecte proporcionant els professionals necessaris per al suport a l'institut i les activitats fora de l'horari escolar.
- **Ajuntament de Sabadell.** Ofereix suport logístic i polític per assegurar la implementació i sostenibilitat del projecte. A més, hi participen els professionals del Servei d'Acció Comunitària, que treballen per garantir la coordinació amb els serveis comunitaris i donar suport al projecte des d'una perspectiva territorial i col·lectiva.
- **Professionals del centre educatiu.** Mestres, tutors i orientadors de l'institut col·laboren directament amb el projecte per garantir una resposta educativa coordinada.
- **Serveis Socials i Salut.** Especialistes de Serveis Socials i Salut col·laboren per oferir un enfocament integral que tingui en compte tant les necessitats educatives com les de salut física i mental de l'alumnat.

Objectius del projecte

1. **Prevenició de l'AEP.** Detectar situacions de risc, intervenir-hi i reforçar la vinculació dels joves amb l'escola mitjançant suport socioeducatiu i personalitzat.
2. **Acompanyament a les transicions educatives.** Facilitar el pas entre cicles educatius reduint les barreres emocionals, socials i logístiques per garantir una integració reeixida.
3. **Foment de l'èxit educatiu, social i del projecte de vida.** Promoure l'assoliment acadèmic, el desenvolupament personal i social, i l'adquisició de competències per afrontar els reptes futurs.

El projecte Sírius, també conegut com a Pandora, és una evolució del programa Pigall, iniciat el 2015 per abordar les dificultats en la transició de primària a secundària, especialment en contextos de vulnerabilitat.

Descripció i desenvolupament del projecte

El projecte Sírius proporciona un acompanyament socioeducatiu integral per als alumnes d'ESO integrant el treball dins i fora de l'escola per garantir una intervenció continuada al llarg del dia. La seva implementació comença a 6è de primària amb accions de transició que connecten els alumnes amb l'institut, com ara visites guiades per familiaritzar-se amb el nou entorn i sessions amb docents de l'institut que visiten espais socioeducatius per establir vincles previs amb l'alumnat.

A l'ESO, el projecte incorpora un professional de l'entitat que treballa dins l'horari lectiu en col·laboració amb el claustre i l'equip educatiu, i ofereix suport directe als alumnes amb dificultats. Fora de l'horari escolar, el projecte amplia la seva intervenció amb activitats com ara el reforç educatiu i el lleure, per assegurar un seguiment personalitzat que enforteixi les oportunitats d'aprenentatge i de desenvolupament dels joves.

El Projecte combina diverses estratègies per atendre de manera integral les necessitats dels joves a través de les accions següents:

- **Acompanyament dins l'institut.** Busca millorar l'experiència educativa dins l'aula i facilitar la integració dels estudiants, i assegura que rebin l'atenció necessària per progressar.
- **Connexió fora de l'escola.** Es duen a terme activitats de tarda, com ara reforç educatiu i lleure, que faciliten un seguiment personalitzat, fomenten la integració socioeducativa i impulsen el desenvolupament d'habilitats socials i personals en un entorn de suport.
- **Suport a les famílies.** Capacita les famílies perquè participin activament en l'educació dels seus fills, oferint assessorament personalitzat i recursos perquè els acompanyin en el seu desenvolupament acadèmic i personal.

Valoracions dels responsables sobre l'impacte i el funcionament del projecte

- **Millora en la vinculació escolar i la motivació acadèmica.** L'acompanyament personalitzat ha facilitat que els joves desconectats del sistema educatiu millorin la seva assistència a classe i la seva motivació acadèmica.
- **Impacte positiu en les famílies.** La implicació de les famílies en el procés educatiu ha augmentat, cosa que millora la continuïtat

i l'èxit escolar dels joves, al mateix temps que es fomenten les competències parentals des d'una mirada flexible i empàtica.

- **Transformació de l'autoimatge dels joves.** L'alumnat ha desenvolupat una percepció més positiva de les seves capacitats acadèmiques, perquè ha guanyat confiança en el seu èxit escolar.
- **Intervenció integral i comunitària.** La connexió entre l'àmbit escolar i l'àmbit comunitari permet coordinar xarxes escolars, recursos locals i activitats extraescolars, i respondre de manera més efectiva a les necessitats dels joves i de les seves famílies.
- **Personal de suport estable dins els instituts.** La presència d'un educador o facilitador social de manera estable és fonamental per millorar la convivència i l'èxit educatiu, i evita que depengui de convocatòries temporals.
- **Intervenció continuada dins i fora de l'escola.** La integració de professionals dins l'institut en horari lectiu i extraescolar facilita un seguiment constant i coordinat per a l'alumnat vulnerable.
- **Coordinació amb agents del territori.** La col·laboració amb altres serveis i entitats és essencial per oferir una resposta educativa efectiva i adaptada a les necessitats de cada jove i de cada família.

Per saber-ne més

Fundació Idea: la Fundació Idea proporciona informació sobre els seus programes de suport socioeducatiu per a joves i famílies en risc d'exclusió social. <https://fundacioidea.net/accio/>

**El projecte Xcelence
- Escoles que inspiren
té com a objectiu
enfortir l'orientació
acadèmica i
professional dins dels
centres educatius.**

6. Fundació Bertelsmann i Fundació Empieza por Educar: Xcelence - Escoles que Inspiren

Context del projecte

El projecte Xcelence - Escoles que Inspiren, impulsat per la Fundació Bertelsmann en col·laboració amb Empieza por Educar, va néixer el 2020. Té com a objectiu enfortir l'orientació acadèmica i professional dins dels centres educatius. Es basa en les 10 claus Xcelence —fonamentades en el model Good Career Guidance de la Fundació Gatsby—, que estructurin l'orientació acadèmica i professional en cinc grans àmbits: avaluació i coordinació, alumnat i famílies, continguts curriculars, món laboral i itineraris postobligatoris. L'enfocament integral de Xcelence no només busca millorar la qualitat de l'orientació, sinó també reduir l'AEP i facilitar la connexió dels estudiants amb el món laboral. El projecte promou la formació de coordinadors d'orientació acadèmica (CEAP) dins dels centres educatius i fomenta la col·laboració amb empreses i altres agents del territori, amb l'establiment d'una xarxa que vincula educació i ocupació per oferir als joves millors oportunitats de futur.

Qui participa en el projecte

- **Fundació Bertelsmann i Fundació Empieza por Educar.** Lideren la creació i implementació del projecte, i proporcionen formació i recursos als centres.
- **Centres educatius.** Implementen les estratègies d'orientació i col·laboren activament en la creació de xarxes amb altres agents del territori.
- **Empreses i entitats locals.** Proporcionen activitats d'orientació per als alumnes, com ara visites a les seves instal·lacions o xerrades amb professionals.
- **Famílies.** Es promou la implicació activa de les famílies a través de sessions informatives sobre l'oferta educativa i les sortides laborals, i tallers formatius per dotar-les d'eines d'acompanyament, i es col·labora amb entitats comunitàries per arribar a famílies en situació de vulnerabilitat, cosa que garanteix una orientació més equitativa i accessible.

- **Ajuntaments.** Coordinen les iniciatives orientadores dins del territori i garanteixen que el projecte esdevingui una part sostenible de l'estratègia local.

Objectius del projecte

1. **Situar l'orientació acadèmica i professional en una posició estratègica.** Millorar l'orientació acadèmica i professional per ajudar els joves a conèixer diferents opcions i prendre decisions informades sobre el seu futur.
2. **Acompanyar la presa de decisions.** Donar suport a l'alumnat perquè pugui planificar les seves metes personals, acadèmiques i professionals de manera primerenca i més intencional.
3. **Crear xarxes col·laboratives.** Establir una estratègia que integri diferents agents, tant dins com fora del centre, per maximitzar l'impacte de l'orientació.

Descripció i desenvolupament del projecte

El projecte Xcelence és un model d'orientació acadèmica i professional dissenyat per ajudar els centres educatius a millorar les seves estratègies d'orientació mitjançant una metodologia estructurada i col·laborativa. Promou la connexió entre el món educatiu i el laboral que permet als joves conèixer de primera mà les opcions formatives i laborals del seu entorn, adaptades als seus interessos i habilitats.

El projecte inclou la col·laboració d'escoles, autoritats municipals i el teixit empresarial local. Xcelence busca reduir l'abandonament escolar i fomentar trajectòries educatives plenes convertint l'orientació en un projecte col·lectiu que transcendeix les aules.

El projecte desplega diverses activitats per oferir una resposta integral a les necessitats dels joves:

- **Autodiagnòstic i estratègia d'orientació.** S'inicia amb l'ús de l'eina Xcelence, que permet als centres educatius fer un autodiagnòstic sobre l'estat de l'orientació acadèmica i professional. A partir d'aquest procés, es defineixen objectius clars i es dissenya un pla d'acció adaptat a les necessitats dels alumnes. Aquesta fase també inclou la participació activa del Coordinador de l'Estratègia d'Orientació Acadèmica i Professional (CEAP), que lidera la implementació d'aquest pla dins del centre.
- **Formació i acompanyament del CEAP.** El CEAP rep formació contínua per adquirir les eines necessàries per dissenyar i implementar una estratègia integral d'orientació. Aquesta figura treballa estretament amb l'equip docent i altres agents, com ara les famílies i els alumnes, per coordinar i millorar les accions orientadores. L'acompanyament del comitè en aquesta etapa garanteix un seguiment efectiu i facilita la col·laboració en activitats, com ara jornades d'antics alumnes o sessions orientatives.
- **Connexió amb el món professional.** A través de la plataforma Empreses que inspiren, els centres accedeixen a recursos i activitats que vinculen directament els alumnes amb el món laboral. Visites a empreses, xerrades amb professionals i altres activitats pràctiques ofereixen als joves una visió concreta de les oportunitats formatives i professionals disponibles, i els ajuden a prendre decisions informades sobre el seu futur.

Valoracions dels responsables sobre l'impacte i el funcionament del projecte

- **Millora contínua amb l'autoavaluació Xcelence.** Els centres educatius han pogut identificar punts forts i àrees de millora, i han creat plans estratègics per optimitzar l'orientació acadèmica i professional mitjançant un seguiment continu.
- **Connexió entre educació i món laboral.** La plataforma Empreses que inspiren i la col·laboració amb administracions, escoles i empreses han enriquit l'orientació acadèmica amb experiències pràctiques i contactes professionals, i han facilitat trajectòries adaptades al mercat laboral.

- **Treball en xarxa i coordinació estratègica.** Establir una estratègia conjunta entre centres i ajuntaments assegura una orientació alineada amb els recursos del territori, cosa que evita duplicitats i millora la coordinació.
- **Clarificació de rols i optimització de recursos.** Definir funcions i responsabilitats clares entre els agents implicats garanteix una gestió fluida i efectiva, i això assegura l'impacte real del treball conjunt.
- **Figura del CEAP.** La seva incorporació estructura i complementa els recursos d'orientació als centres, millora el suport a l'alumnat i potencia l'acompanyament educatiu.
- **Comunicació i difusió dels resultats.** La visibilització del projecte permet compartir bones pràctiques, connectar amb altres centres i reforçar la seva implementació en més territoris.
- **Acompanyament continu i espais de trobada.** La creació de dinàmiques de seguiment abans, durant i després del procés garanteix la sostenibilitat del projecte i la consolidació dels resultats en el temps.

Per saber-ne més

Fundació Bertelsmann: informació sobre els projectes educatius impulsats per la fundació.

Empieza por Educar: informació sobre la col·laboració amb centres educatius per promoure una orientació acadèmica de qualitat.

Plataforma Zero Abandonament: vídeo de la jornada «La força dels municipis en l'orientació acadèmicoprofessional».

7. Universitat de Girona: projecte Rossinyol de mentoria

Context del projecte

El projecte Rossinyol va néixer fa gairebé 20 anys com a resultat de la col·laboració entre l'actual director, el coordinador i Carina Sil, mentora inicial, i s'inspira en el model de mentoria Rossinyol de Malmö, Suècia. La iniciativa tenia com a objectiu crear un programa de responsabilitat social vinculat a la Universitat de Girona

(UdG) implicant estudiants universitaris i teixint xarxes amb els centres educatius de primària i secundària de la regió. L'any 2005 es va iniciar a Olot una prova pilot del model de mentoria per promoure la inclusió, l'aprenentatge del català i l'accés als recursos municipals i culturals en un entorn segur i de confiança. Actualment, el projecte Rossinyol reforça la inclusió social, cultural i lingüística de joves nouvinguts en risc d'exclusió oferint-los suport per descobrir recursos, millorar la motivació acadèmica i desenvolupar competències lingüístiques. El projecte fomenta vincles sòlids entre mentors i mentorats, amb el suport de la Universitat de Girona, i es consolida com un model de treball en xarxa que connecta l'àmbit acadèmic, les institucions i les famílies. Actualment es desenvolupa a 19 municipis de la província de Girona.

Qui participa en el projecte

- **Universitat de Girona (UdG).** Proporciona els estudiants mentors, que són formats per dur a terme la mentoria.
- **Ajuntaments i enllaç territorial.** Treball en xarxa amb els ajuntaments participants, cadascun amb una figura d'enllaç territorial que coordina el projecte entre la UdG, les escoles i els instituts.
- **Famílies dels mentorats.** Es fomenta la implicació de les famílies des de l'inici, amb un acte de presentació i diverses trobades durant el curs per garantir-ne la col·laboració en el seguiment del jove.

Objectius del projecte

- 1. Afavorir la inclusió social, cultural i lingüística.** Facilitar la integració dels joves en l'entorn local mitjançant la mentoria, que els ofereix suport en la llengua catalana i en la descoberta dels recursos culturals i socials.
- 2. Facilitar l'accés als recursos.** Contribuir a millorar l'autoestima i la confiança dels joves a través del coneixement i l'exploració d'oportunitats, tant educatives com culturals, que habitualment no tenen a l'abast.
- 3. Promoure la motivació acadèmica i l'orientació professional.** Augmentar les possibilitats d'èxit acadèmic i personal dels joves mitjançant l'acompanyament en la presa de decisions futures.
- 4. Desenvolupar habilitats lingüístiques.** Fomentar l'ús de la llengua catalana en un entorn segur i de suport, amb l'acompanyament dels mentors.
- 5. Crear vincles estables i de confiança.** Establir relacions de suport sostingut al llarg del període de mentoria per afavorir un seguiment continuat del jove.

Descripció i desenvolupament del projecte

El projecte Rossinyol consisteix en una mentoria entre estudiants universitaris de la UdG i joves nouvinguts d'entre 10 i 16 anys amb risc d'exclusió social. Els mentors acompanyen aquests joves per facilitar el seu accés als recursos municipals, culturals i educatius, i per fomentar-ne la integració social i cultural. Les sessions duren tres hores i tenen lloc una vegada a la setmana, durant un període de sis mesos. Les activitats inclouen des de sortides d'oci, tocar la neu o anar al cinema, fins a converses sobre emocions, somnis i objectius acadèmics.

Els mentors, que prèviament reben una formació de 10 a 12 hores, comparteixen la seva experiència personal i acadèmica, i ofereixen suport emocional i orientació acadèmica als mentorats. Els joves també reben suport en moments clau, com ara la transició de sisè de primària a primer d'ESO, on es produeixen canvis de centre i d'entorn social, i en la presa de decisions acadèmiques a 4t d'ESO.

El projecte disposa del segell de qualitat atorgat per la Coordinadora de Mentoria Social, que assegura que compleix amb uns estàndards establerts.

Per donar resposta a les necessitats dels joves, el projecte desenvolupa les accions següents:

El projecte Rossinyol consisteix en una mentoria entre estudiants universitaris de la UdG i joves nouvinguts d'entre 10 i 16 anys amb risc d'exclusió social.

- **Mentoria personalitzada i suport emocional.** Cada estudiant universitari és assignat a un jove en risc d'exclusió social, amb qui es reuneix setmanalment. Aquestes trobades permeten treballar aspectes emocionals i acadèmics, alhora que ofereixen als joves l'oportunitat de participar en activitats d'oci i culturals que els faciliten la integració i el desenvolupament personal.
- **Formació dels mentors.** Els mentors reben formació específica per abordar temes com ara el dol migratori i la integració cultural. Se'ls proporcionen les eines necessàries per oferir un suport de qualitat i empàtic.
- **Orientació acadèmica i planificació del futur.** Els mentors ajuden els joves a identificar els seus interessos acadèmics, comprendre els seus objectius i dissenyar un pla per al futur.

Valoracions dels responsables sobre l'impacte i el funcionament del projecte

- **Beneficis per als mentorats.** L'acompanyament ha reforçat l'autoestima, la confiança i la integració social i cultural, cosa que ha fet augmentar les expectatives educatives i professionals. A més, ha millorat la competència en llengua catalana i això ha afavorit la inclusió. Els beneficis del projecte s'han documentat a través de la recerca duta a terme en el marc del projecte APPLYing Mentoring.
- **Impacte en els mentors.** Desenvolupament de competències interculturals, que han enriquit el seu creixement personal i professional. La mentoria està reconeguda acadèmicament amb quatre crèdits universitaris i una compensació econòmica per cobrir les activitats amb els mentorats.
- **Coordinació i treball en xarxa.** La col·laboració amb ajuntaments, escoles i famílies ha assegurat una implementació efectiva i adaptada a les necessitats dels joves, i ha consolidat una xarxa de suport estable.
- **Ús de la plataforma Telfy.** Aquesta eina facilita una gestió organitzada i eficient de la comunicació i coordinació entre professionals i mentorats, la qual cosa millora la qualitat de les intervencions.
- **Seguiment i qualitat de la mentoria.** La formació dels mentors i el seguiment proper del progrés dels mentorats són elements essencials per garantir l'eficàcia i l'impacte positiu del projecte.

- **Incorporació de la interseccionalitat i la perspectiva de gènere.**

Es treballa activament per integrar valors com el feminisme i la lluita pels drets de les dones dins de la mentoria. Algunes parelles del programa Rossinyol han participat en actes de reivindicació feminista. Això ha demostrat l'impacte positiu d'aquesta integració i els ha facilitat explorar com altres factors socials influeixen en l'experiència educativa.

Per saber-ne més

La Universitat de Girona proporciona informació sobre el projecte Rossinyol.

8. Fundació Albir: Escola de Segones Oportunitats

Context del projecte

El projecte de la Fundació Albir sorgeix de la necessitat d'un enfocament estructurat i coordinat per abordar les múltiples dimensions de l'AEP, un fenomen que impacta individus, comunitat, economia i societat. Amb l'objectiu de prevenir-lo, la iniciativa parteix del sector públic, però incorpora una perspectiva publicoprivada per a una gestió més eficaç, inspirada en les pràctiques del sector privat.

El model d'intervenció de la Fundació Albir ofereix una segona oportunitat educativa a joves que han abandonat els estudis sense completar-los.

El punt de partida va ser una aliança estratègica entre actors públics, econòmics i socials per evitar la pèrdua del 20 % dels joves d'Osona, afectats per desigualtats socioeconòmiques, manca d'itineraris formatius adaptats i desconexió entre educació i mercat laboral. Aquesta situació, que comprometia la cohesió territorial i la competitivitat econòmica, va situar l'AEP en l'agenda institucional i va impulsar la creació d'una escola de noves oportunitats com a resposta a l'elevat índex d'abandonament escolar a la comarca.

El model d'intervenció de la Fundació Albir ofereix una segona oportunitat educativa a joves que han abandonat els estudis sense completar-los. La seva estratègia es basa en una formació en alternança combinada amb pràctiques en empreses del territori i facilita itineraris personalitzats que responen a les necessitats específiques del jovent. A més, la col·laboració públicoprivada i l'enfocament d'acompanyament integral han estat clau per aconseguir una reinserció educativa i laboral efectiva, i potenciar tant l'ocupabilitat com la inclusió social.

Qui participa en el projecte

- **Fundació Albir.** Dirigeix i coordina el projecte; assegura que els objectius es compleixin i que els joves rebin una atenció adequada.
- **Ajuntaments i Consell Comarcal d'Osona.** Proporcionen suport polític i logístic per garantir l'existència i la sostenibilitat del projecte.
- **Empreses del territori.** Ofereixen pràctiques i contractes per als joves, amb una participació activa en la definició dels itineraris formatius per assegurar que aquests itineraris responguin a les necessitats del mercat laboral.
- **Universitat de Vic i altres entitats educatives.** Col·laboren en la definició de la formació i en la recerca per millorar la qualitat dels programes.

Objectius del projecte

1. **Promoure la reinserció educativa i laboral.** Oferir als joves una via alternativa per reincorporar-se al sistema educatiu o inserir-se al mercat laboral, particularment en sectors en creixement i amb demanda de professionals, com ara la construcció, l'energia renovable o la cuina.

- 2. Oferir formació professionalitzadora.** Complementar el mapa formatiu de la comarca d'Osona amb formació específica, reglada i ocupacional que no només cobreixi necessitats formatives, sinó que també prepari els joves per a feines concretes.
- 3. Adquirir competències transversals.** Desenvolupar habilitats com ara la comunicació, la resolució de problemes i el treball en equip, essencials per a l'èxit personal i professional.
- 4. Potenciar el talent del jovent.** Identificar i desenvolupar les capacitats individuals dels joves per promoure el seu creixement personal i facilitar-ne l'adaptació a entorns laborals.
- 5. Fomentar la inclusió social.** Facilitar la integració social dels joves mitjançant la seva participació en formacions dissenyades per respondre a les necessitats del teixit productiu de la comarca.

Descripció i desenvolupament del projecte

La Fundació Albir és una Escola de Segones Oportunitats que ofereix itineraris formatius adaptats a les necessitats específiques de cada jove. Està adreçada a tres perfils: joves sense el títol de graduat en ESO o que, tot i tenir-lo, no cursen estudis postobligatoris; joves amb el títol de graduat en cicles formatius, però amb baix rendiment acadèmic; i joves que no finalitzen el batxillerat.

El projecte es basa en un model pedagògic personalitzat que atén les necessitats individuals dels joves i, mitjançant un enfocament centrat en els seus interessos i motivacions, busca reconnectar-los amb els estudis i preparar-los per a millors oportunitats laborals.

El projecte aborda les necessitats del jovent a partir d'un conjunt d'accions:

- **Itineraris formatius personalitzats i pràctiques laborals.** Cada jove segueix un itinerari dissenyat per desenvolupar competències professionals i habilitats socials. A través d'un model de formació en alternança, els participants duen a terme pràctiques en empreses del territori, amb contractes de 12 mesos i combinant treball i formació en un entorn real, fet que millora la seva experiència laboral i facilita la inserció al mercat de treball.
- **Col·laboració amb agents públics i privats.** Es basa en una xarxa col·laborativa amb ajuntaments, empreses locals, la Cambra de Comerç i el Consell Empresarial d'Osona per oferir oportunitats formatives i laborals. Aquesta aliança assegura recursos i oportunitats per al desenvolupament integral dels joves.

- **Equip professional i atenció personalitzada.** Format per 15 professionals, incloent-hi tutors, coordinadors i una psicopedagoga, l'equip fa un seguiment constant i personalitzat. Aquest suport individualitzat permet atendre les necessitats específiques dels joves, especialment d'aquells amb dificultats d'aprenentatge.

Valoracions dels responsables sobre l'impacte i el funcionament del projecte

- **Adaptació formativa i flexibilitat.** Els itineraris formatius es personalitzen segons les necessitats i preferències dels joves. Això fomenta la seva motivació i el seu compromís amb el procés educatiu. La capacitat d'ajustar els programes a les trajectòries canviants dels joves i del mercat laboral ha estat clau per garantir la seva efectivitat.
- **Alta participació i finalització de formacions.** Prop de 270 joves han completat formacions en sectors com, per exemple, la lampisteria, la logística, la cuina, les energies renovables o la soldadura, i això els obre camins cap a estudis posteriors o cap a la inserció laboral.
- **Inserció laboral efectiva.** La col·laboració amb empreses ha facilitat contractes de 12 mesos en empreses locals, fet que assegura oportunitats laborals reals i una millor integració en el mercat de treball.
- **Col·laboració amb el sector empresarial i públicoprivat.** La implicació d'empreses en el disseny i la implementació dels programes assegura que les competències adquirides siguin útils i valorades. A més, l'aliança entre agents públics i privats ha garantit una gestió alineada amb les necessitats laborals.
- **Formació en alternança.** La combinació de formació teòrica i pràctica dins d'empreses ha demostrat ser una estratègia efectiva per preparar els joves per al món laboral i per facilitar la seva ocupabilitat.
- **Lideratge dedicat i coordinació.** La figura d'un responsable alliberat exclusivament per al projecte ha estat fonamental per garantir la coordinació i l'execució de les activitats de manera eficient.
- **Xarxa comunitària de suport.** La col·laboració amb ajuntaments, sindicats i altres agents ha assegurat la sostenibilitat del projecte i un acompanyament continuat als joves en la seva transició cap al món laboral.

Per saber-ne més

Fundació Albir: la Fundació Albir proporciona informació sobre els seus programes de segones oportunitats i les iniciatives per a joves en risc d'abandonament escolar.

9. El Llindar: Escola de Noves Oportunitats

Context del projecte

L'Escola de Noves Oportunitats El Llindar va ser fundada el 2004 a Cornellà de Llobregat com a resposta a l'abandonament escolar i a l'exclusió social de joves exclosos del sistema educatiu tradicional. Davant la manca d'alternatives, va crear una Escola de Noves Oportunitats amb un model flexible i personalitzat per oferir itineraris formatius adaptats que combinen formació acadèmica, aprenentatge d'oficis i experiències laborals reals.

Definida com una escola i un lloc de vida, El Llindar busca trencar amb la rigidesa educativa per posar l'alumne al centre, potenciant els seus interessos i habilitats. A través d'itineraris personalitzats que combinen formació acadèmica, formació en oficis i experiències laborals reals, El Llindar ha aconseguit oferir oportunitats que van més enllà de la pura formació acadèmica, impulsant també el creixement personal dels participants.

Definida com una escola i un lloc de vida, El Llindar busca trencar amb la rigidesa educativa per posar l'alumne al centre i potenciar els seus interessos i habilitats.

Amb més de 7.500 joves atesos, es treballa per oferir al jovent un espai de confiança, d'escolta i d'aprenentatge combinant suport educatiu, acompanyament personal i col·laboració amb les famílies i el teixit comunitari, i així es generen noves oportunitats per a un futur més estable.

Qui participa a l'Escola

- **Fundació El Llindar.** Dirigeix l'Escola i proporciona els recursos necessaris per a l'execució dels itineraris formatius.
- **Joves de 14 a 25 anys.** Han estat exclosos del sistema educatiu i social i necessiten una alternativa que s'adapti a les seves necessitats.
- **Famílies.** S'impliquen en el procés educatiu dels seus fills; formen part de la xarxa de suport.
- **Empreses i entitats del tercer sector.** Col·laboren en la formació pràctica i en la inserció laboral dels joves, mitjançant aliances amb algunes empreses per construir conjuntament els itineraris formatius.
- **Ajuntaments i altres recursos. Els Serveis Socials dels Ajuntaments.** Identifiquen els joves en situació de risc i els ofereixen alternatives formatives a través de l'Escola de Noves Oportunitats. Es treballa amb els CRAEs, CSMIJ, OTG, XIAC, Justícia Juvenil...

Objectius de l'Escola de Noves Oportunitats

1. **Prevenir l'AEP.** Oferir un entorn educatiu flexible i ajustat a les necessitats del joves per despertar el seu desig d'aprendre.
2. **Millorar la inserció laboral.** Proporcionar formació professional i experiència pràctica per facilitar l'accés dels joves al mercat laboral.
3. **Fomentar la inclusió social.** Crear una xarxa de suport que impliqui famílies, comunitats i entitats, i que ajudi a integrar els joves socialment i acadèmicament.
4. **Enfortir el sentit de pertinença.** Proporcionar un entorn segur on els joves se sentin valorats i motivats per aprendre i créixer.

Descripció i desenvolupament de l'Escola de Noves Oportunitats

El model educatiu d'El Llindar es fonamenta en la integració de la

formació teòrica i l'aprenentatge pràctic, oferint itineraris personalitzats i adaptats a les necessitats de cada jove. Aquesta proposta educativa es desenvolupa en el marc d'una **Escola de Noves Oportunitats**, que posa al centre la persona i el seu procés formatiu i vital, amb una mirada integral i flexible.

La seva oferta combina formació acadèmica, formació professionalitzadora, experiència laboral real i acompanyament subjectiu, tot configurant un entorn d'aprenentatge significatiu, motivador i vinculat al territori.

Per donar resposta a les necessitats dels joves, l'Escola de Noves Oportunitats desenvolupa accions com les següents:

- **Formació acadèmica.** Programes certificats de competències bàsiques, tècniques i transversals, impartits amb un enfocament pràctic per afavorir una millor comprensió i implicació de l'alumnat en el seu procés d'aprenentatge.
- **Formació professionalitzadora.** Tallers i espais d'aprenentatge on els joves poden adquirir habilitats en oficis concrets. Els àmbits de formació inclouen la restauració, la imatge personal, l'automoció, la fabricació digital, així com informàtica i administració i gestió, entre d'altres. Aquestes formacions es desenvolupen sovint en col·laboració amb entitats i empreses del territori, enfortint el vincle entre escola i entorn socioeconòmic.
- **Experiència laboral real.** A través de col·laboracions amb empreses i entitats, i també mitjançant una empresa pròpia, els joves poden tenir contacte directe amb el món del treball, participant en entorns laborals reals que els permeten desenvolupar competències i prendre decisions amb coneixement de causa sobre el seu futur.
- **Acompanyament subjectiu.** L'equip educatiu escolta i acompanya la singularitat de cada jove, respectant el seu temps lògic —i no necessàriament el temps cronològic establert per les institucions educatives tradicionals—. Aquest acompanyament té com a objectiu facilitar el vincle, la confiança i l'autoestima com a motors per a la construcció d'un itinerari vital i professional propi.

Aquesta proposta educativa promou una aproximació **holística** a l'educació, que connecta coneixements, habilitats i experiències per generar **noves oportunitats reals** de formació i d'inclusió social i laboral per a joves que han viscut situacions de desvinculació educativa.

Valoracions dels responsables sobre l'impacte i el funcionament del projecte

- **Increment de la continuïtat educativa.** Els itineraris personalitzats i el suport individualitzat han permès que un 80% dels joves superin la formació, el 78% continuïn estudiant i 2 de cada 3 joves amb possibilitats d'inserció signin un contracte laboral.
- **Itineraris flexibles i personalitzats.** L'oferta formativa adaptable respon a les necessitats de cada jove, especialment per a aquells que han estat exclosos del sistema educatiu i social, i això afavoreix la seva motivació i el seu compromís.
- **Entorns educatius d'acompanyament.** El projecte ofereix suport emocional i acadèmic per acompanyar els joves en el seu procés de formació entenent i atenent les dificultats que han influït en el seu abandonament escolar.
- **Combinació de formació i d'experiència laboral.** Els itineraris integrats permeten als joves combinar formació acadèmica i pràctica laboral, que facilita la transició cap a la vida adulta, el retorn al sistema educatiu o la inserció laboral.
- **Creació de llocs de treball amb valor social.** El Llindar impulsa unitats de negoci sota el model d'economia social i solidària. Els i les joves acaben el seu itinerari formatiu tecnificant-se a través d'una experiència laboral real. Actualment compta amb els restaurants **El Repartidor** i **La Pau**, l'**Atelier d'imatge personal** i **La Fàbrica**, de fabricació digital.
- **Acompanyament integral.** La combinació d'atenció i escolta personal, acadèmica i professional ajuda els joves a superar barreres i prendre el control del seu futur, i fa que augmenti la seva implicació en el procés formatiu.
- **Treball en xarxa.** La col·laboració amb altres serveis, entitats locals i empreses millora l'atenció integral als joves perquè els connecta amb experiències laborals reals i els ajuda a definir una vocació professional.

Per saber-ne més

El Llindar: El Llindar proporciona informació sobre l'Escola de Noves Oportunitats i sobre altres iniciatives de l'Escola.

10. Coordinadora d'Associacions Senegaleses de Catalunya (CASC): programa Senexcel·lència

Context del projecte

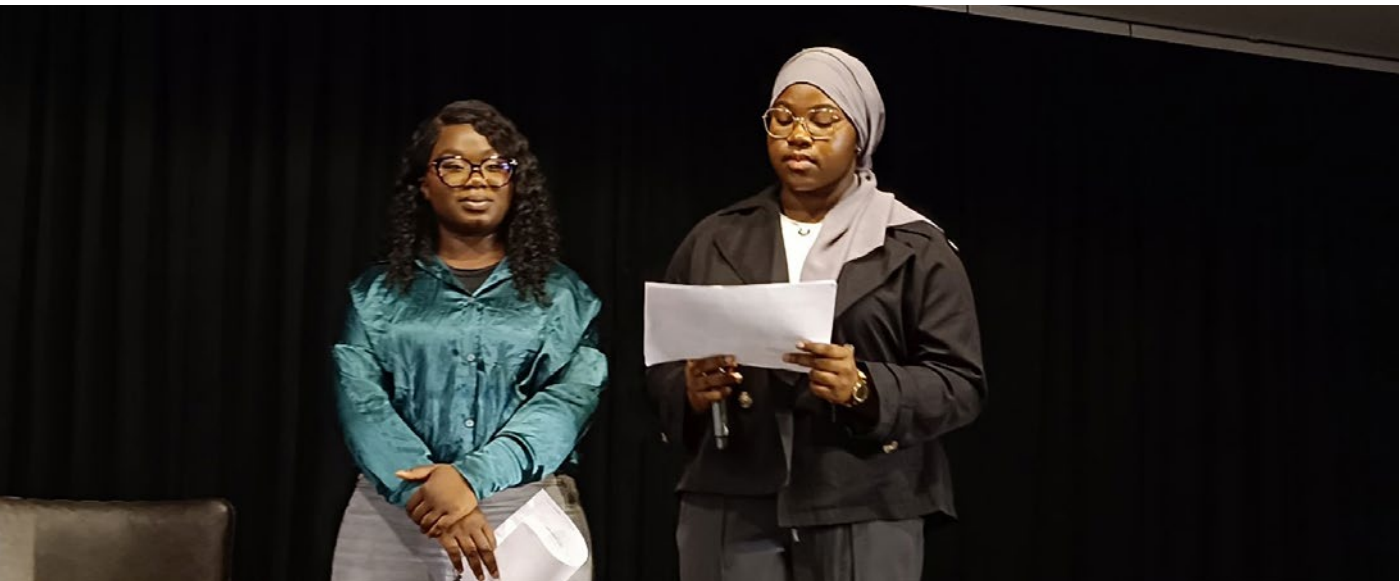
El programa Senexcel·lència, impulsat per la Coordinadora d'Associacions Senegaleses de Catalunya (CASC), va néixer el 2016 per donar resposta a les necessitats educatives dels joves de la comunitat senegambiana que estan escolaritzats en el sistema educatiu català i acompanyar-los. Present a diverses localitats, com ara Salt, Mataró, Cervera, Manresa, Granollers, Mollerussa, Terrassa, Vic i Barcelona, el programa treballa per garantir que aquests joves rebin el suport adequat per continuar la seva educació, i promou l'equitat i la igualtat d'oportunitats.

La comunitat senegalesa es troba entre dos referents culturals i manté les seves arrels mentre es relaciona amb la societat catalana. Així, el programa crea un espai de trobada i diàleg per facilitar una integració harmoniosa i reforça tant l'èxit acadèmic com la inclusió social.

Qui participa en el projecte

- **Coordinadora d'Associacions Senegaleses de Catalunya (CASC).** Lidera i coordina el projecte proporcionant els recursos necessaris per a la seva implementació i facilitant la formació dels promotors socioeducatius.
- **Promotor/a socieducatiu/iva.** Professional de la comunitat senegalesa que actua com a pont entre l'escola, les famílies i els joves oferint suport directe i facilitant la comunicació.
- **Centres educatius.** Col·laboren amb el projecte oferint espais per a les activitats de reforç i treballant conjuntament amb els promotors per garantir un suport efectiu als joves.
- **Famílies.** Són considerades agents clau en el procés educatiu i participen activament en el seguiment i suport dels seus fills. Reben formació i acompanyament per part del projecte.
- **Altres entitats comunitàries.** Serveis socials, centres cívics i associacions de la comunitat col·laboren per oferir un suport integral als joves.

El programa Senexcel·lència va néixer el 2016 per donar resposta a les necessitats educatives dels joves de la comunitat senegambiana que estan escolaritzats en el sistema educatiu català i acompanyar-los.

Objectius del projecte

- 1. Prevenir l'AEP.** Sensibilitzar les famílies i els joves sobre la importància de completar els estudis obligatoris, i facilitar l'accés a recursos educatius, classes de reforç i orientació acadèmica.
- 2. Millorar la vinculació familiar amb l'educació.** Reforçar el rol de les famílies com a agents educatius actius, oferint-los formació i recursos per implicar-se en el procés educatiu.
- 3. Promoure la inclusió social i educativa.** Facilitar la integració dels joves al sistema educatiu mitjançant el suport directe del promotor socioeducatiu i la creació de xarxes de suport comunitari.
- 4. Fomentar l'orientació acadèmica i professional.** Oferir sessions d'orientació per informar sobre les opcions acadèmiques i professionals, i sobre les beques i ajudes disponibles.
- 5. Enfortir el sentit de pertinença.** Promoure activitats que fomentin la identitat cultural i el sentit de pertinença, i ajudar els joves a integrar-se positivament en la societat catalana.

Descripció i desenvolupament del projecte

El programa Senexcel·lència promou l'èxit educatiu i la inclusió social de joves d'origen senegalès mitjançant un acompanyament integral que connecta centres educatius, famílies i entitats comunitàries. Com a pràctica d'educació inclusiva i prevenció de l'abandonament escolar prematur (AEP), adapta l'entorn educatiu a les necessitats culturals i socials dels joves.

Fomenta la participació activa de les famílies i es basa en una xarxa comunitària liderada per membres de la mateixa comunitat, cosa que potencia el seu paper com a agents de canvi dins l'àmbit social i educatiu.

El treball s'articula mitjançant diverses accions:

- **Col·laboració comunitària i figura del promotor socioeducatiu.**

La CASC col·labora amb els centres educatius, les famílies i les entitats socials amb la figura clau del promotor socioeducatiu, un professional de la comunitat que actua com a pont cultural, per facilitar la comunicació i assegurar un acompanyament educatiu coherent i adaptat a les necessitats dels joves.

- **Activitats i accions d'acompanyament integral i participació familiar.**

Els promotors ofereixen reforç acadèmic, organitzen activitats culturals i actuen com a mediadors entre escoles i famílies. Les famílies participen en formacions i xerrades per millorar la seva implicació en l'educació dels seus fills. S'hi inclouen serveis com la mentoria, l'orientació acadèmica i professional, i activitats de lleure adaptades.

- **Visites a espais culturals, biblioteques i tallers.**

Per ampliar l'horitzó social dels joves i promoure la seva inclusió activa en la societat. Aquestes activitats reforcen el sentit de pertinença i el coneixement dels recursos educatius i culturals disponibles.

Valoracions dels responsables sobre l'impacte i el funcionament del projecte

- **Espai de reconeixement i apoderament.**

La vinculació dels joves a una entitat social afavoreix el desenvolupament de competències socials, hàbits d'estudi i autonomia, i en millora els resultats acadèmics i el trajecte vital, malgrat les situacions de desavantatge.

- **Increment de la participació familiar.**

Les sessions de formació i suport han millorat la comprensió del sistema educatiu per part de les famílies, i això ha fet augmentar la seva capacitat per acompanyar els joves en els seus estudis.

- **Millora en la continuïtat educativa.**

Els joves han mostrat una assistència més regular a classe i una motivació més gran per continuar estudiant, gràcies a l'acompanyament i a la implicació en la comunitat.

- **Apoderament i sostenibilitat.** La participació comunitària reforça el sentiment de pertinença i l'autogestió, i això assegura la continuïtat de les accions a llarg termini i enforteix les xarxes de suport per a la cohesió social i educativa.
- **Lideratge comunitari i proximitat.** El projecte, liderat per la comunitat senegambiana, permet una intervenció culturalment adaptada, i la proximitat lingüística i cultural del promotor educatiu facilita la comunicació i la confiança amb famílies i joves.
- **Integració cultural amb respecte per la identitat.** Es treballa per equilibrar els valors i les pràctiques de les cultures d'origen amb els del país d'acollida, fet que promou la cohesió social i la participació activa de les noves generacions.
- **Responsabilitat col·lectiva en la inclusió.** La inclusió social és un repte compartit per tota la societat i requereix el compromís col·lectiu per garantir els drets i les oportunitats dels infants i joves de totes les procedències.
- **Espais de diàleg intercultural.** La creació d'espais de trobada per a les famílies fomenta la convivència i el diàleg intercultural, i això facilita la comprensió i la cohesió entre comunitats diverses.

Per saber-ne més

Coordinadora d'Associacions Senegaleses de Catalunya (CASC): el lloc web de la CASC ofereix informació sobre el programa Senexcel·lència i sobre altres iniciatives destinades a la inclusió educativa i social de la comunitat senegambiana a Catalunya.

11. Fundació Pere Closa: Siklavipen Savorença (Educació per a tothom)

Context del projecte

El projecte Siklavipen Savorença es va crear l'any 1998, just després de la constitució de la Fundació Pere Closa, amb l'objectiu de millorar l'èxit educatiu i compensar el dèficit educatiu dels infants i joves gitanos. Des dels seus inicis, es va identificar la dificultat de la transició de primària a secundària per part de la comunitat gitana, amb una alta taxa d'abandonament abans de completar l'ESO. El projecte va començar oferint suport socioeducatiu per garantir que els infants i joves poguessin seguir estudiant i desenvolupar tot el seu potencial. Aquest suport s'ha estès a diversos territoris de Catalunya, incloent-hi Badalona, Sant Adrià de Besòs, l'Hospitalet de Llobregat, Barcelona, Lleida i Santa Coloma de Gramenet.

Qui participa en el projecte

- **Fundació Pere Closa.** Dirigeix el projecte i garanteix que s'implementin les accions necessàries per assolir els objectius d'èxit educatiu.
- **Famílies.** Participen activament en el procés educatiu. Reben suport i formació per acompanyar els seus fills.
- **Centres educatius.** Col·laboren estretament amb el projecte, cosa que permet una comunicació fluida i una atenció adequada a les necessitats dels alumnes.
- **Serveis socials i entitats comunitàries.** Treballen conjuntament amb la Fundació per assegurar que les necessitats socials i educatives dels joves es cobreixin de manera integral.

Objectius del projecte

1. **Impulsar l'èxit educatiu de l'alumnat gitano.** Proporcionar suport acadèmic i emocional per garantir la continuïtat i l'èxit educatiu.
2. **Normalització educativa.** Potenciar la participació de l'alumnat gitano en el sistema educatiu regular per reduir estigmes i promoure una educació equitativa.

El projecte Siklavipen Savorença es va crear l'any 1998 amb l'objectiu de millorar l'èxit educatiu i compensar el dèficit educatiu dels infants i joves gitanos.

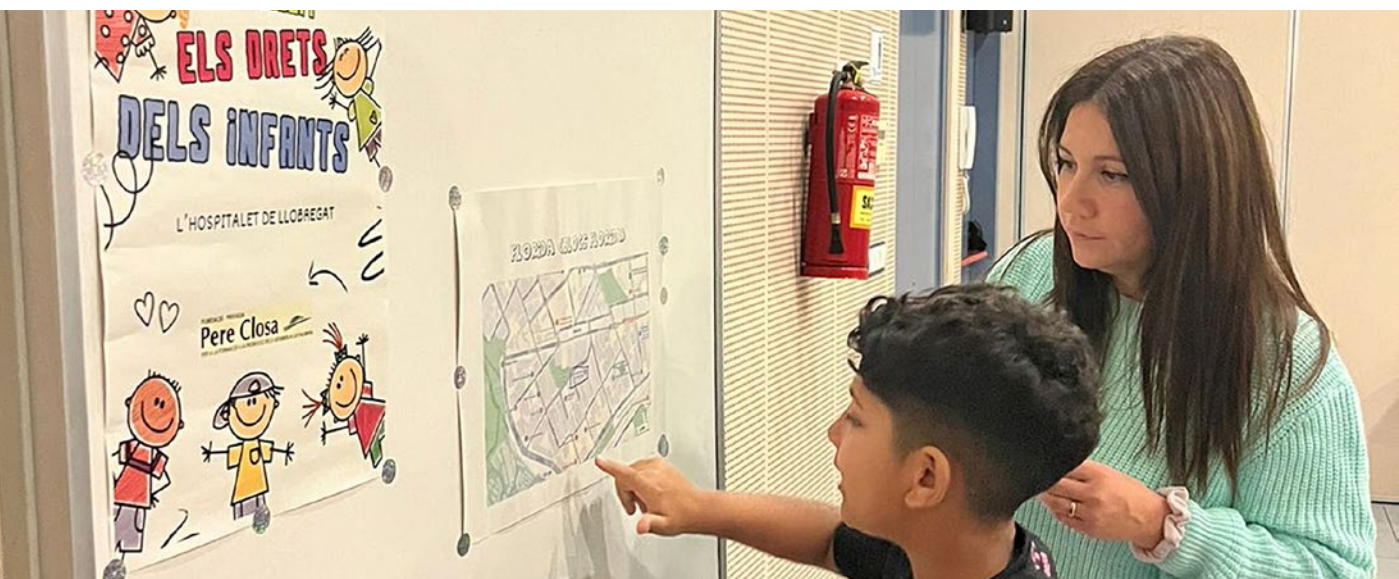
3. **Promoure la interculturalitat i la igualtat d'oportunitats.** Fomentar la convivència i la comprensió entre cultures treballant per la igualtat de gènere i d'oportunitats educatives per a tothom.
4. **Acompanyament familiar.** Reforçar la implicació de les famílies en el procés educatiu oferint eines i suport perquè acompanyin els seus fills en les seves trajectòries escolars.

Descripció i desenvolupament del projecte

El projecte Siklavipen Savorença ofereix un acompanyament socioeducatiu integral adreçat a infants i joves gitanos, les seves famílies, els centres educatius on estudien, i les entitats i serveis de la comunitat. L'objectiu principal és assegurar l'èxit educatiu dels alumnes gitanos i fomentar la normalització educativa. Es treballa amb una mitjana anual de 150 alumnes de tots els nivells educatius: des de primària fins a estudis postobligatoris i superiors.

El treball s'articula mitjançant diverses accions:

- **Amb els alumnes.** Es proporcionen classes de reforç educatiu, tutories individualitzades, sortides ludicoeducatives i suport en la tramitació de beques i ajuts.
- **Amb les famílies.** Es duen a terme reunions de seguiment, acompanyament a les famílies en activitats educatives i suport en la gestió d'ajudes educatives. Les activitats comunitàries també serveixen per promoure una major implicació dels pares i mares en el procés educatiu.

- **Amb els centres educatius.** S'estableixen reunions amb els equips docents i tutories trimestrals per fer un seguiment dels alumnes. També es duen a terme xerrades de sensibilització sobre la cultura gitana per fomentar una millor comprensió i inclusió.
- **Amb serveis i entitats.** Col·labora amb entitats del territori i serveis comunitaris participant en reunions de seguiment de casos i activitats comunitàries per garantir un acompanyament integral.

Valoracions dels responsables sobre l'impacte i el funcionament del projecte

- **Pas a l'ESO amb normalitat.** El 100 % dels alumnes participants en el projecte aconseguixen fer la transició a l'ESO amb èxit i superen els obstacles educatius que sovint afecten els infants gitanos.
- **Alt percentatge de graduació.** El 93 % dels joves participants obtenen el graduat escolar i el 80 % continua amb estudis postobligatoris.
- **Resultats en estudis superiors.** A través del pla estratègic Joves amb futur, molts joves gitanos han aconseguit titulacions universitàries i tècniques, i destaquen en camps com la farmàcia, l'enginyeria aeronàutica, la infermeria, el treball social i el magisteri.
- **Adaptació metodològica constant.** El projecte es troba en un procés constant de reflexió i adaptació per tal de millorar la seva metodologia d'intervenció. Això inclou la incorporació de tècniques modernes com la gamificació per a la millora de la comprensió lectora.

- **Treball per parelles.** La col·laboració entre tècniques educatives gitanes i psicopedagogues no gitanes crea un equilibri de perspectives que permet oferir una atenció més rica i adaptada a les necessitats dels joves.
- **Visió 360°.** El projecte ofereix un acompanyament que va més enllà de l'àmbit educatiu, ja que integra les activitats extraescolars, el desenvolupament personal i la connexió amb l'entorn comunitari.
- **Oferir un acompanyament persistent.** L'acompanyament que es fa a l'alumnat és sostingut, constant i perseverant al llarg de tota la trajectòria educativa per compensar les situacions de desigualtat de les quals es parteix. Aquest enfocament ha permès que molts joves superin dificultats i finalment tinguin èxit acadèmic.
- **Canviar la mirada cap als joves.** És essencial canviar la percepció del fracàs escolar, entenent que no es tracta de manca de voluntat, sinó de condicions socials i educatives que limiten les oportunitats. Amb el suport adequat, els joves poden assolir grans fites.
- **Treball en xarxa.** La col·laboració amb diferents entitats i agents comunitaris ha estat clau per oferir un suport integral i millorar els resultats educatius dels joves.

Per saber-ne més

Fundació Pere Closa: la Fundació Pere Closa proporciona informació sobre el projecte Siklavipen Savorença i altres iniciatives per a la promoció del poble gitano a Catalunya.

12. Secretariat d'Entitats de Sants, Hostafrancs i la Bordeta: Aprenem compartint

Context del projecte

El projecte Aprenem compartint sorgeix de la necessitat de proporcionar suport educatiu a infants i joves en situació de vulnerabilitat dels barris de Sants, Hostafrancs i la Bordeta. Aquests barris presenten una gran diversitat socioeconòmica, amb una part important de la població que requereix reforç educatiu per garantir l'equitat

en l'accés a les oportunitats formatives. El Secretariat d'Entitats de Sants, Hostafrancs i la Bordeta ha impulsat aquesta iniciativa amb la col·laboració de diferents entitats del territori, escoles i serveis socials, amb l'objectiu de facilitar un acompanyament que afavoreixi l'èxit educatiu i cohesió social. Ofereix a infants i joves l'oportunitat de millorar els seus hàbits d'estudi, reforçar les actituds positives envers l'educació i obtenir un acompanyament personalitzat gràcies a la implicació d'un equip de voluntariat. La combinació d'aquests elements contribueix a millorar el rendiment acadèmic dels participants i a prevenir l'abandonament escolar, al mateix temps que es promouen la solidaritat i la participació ciutadana.

Qui participa en el projecte

- **Secretariat d'Entitats de Sants, Hostafrancs i la Bordeta.** Impulsa i coordina el projecte proporcionant els recursos necessaris i establint aliances amb altres actors del territori.
- **Infants i joves.** Són els principals beneficiaris del projecte. Reben suport acadèmic i acompanyament personalitzat per millorar el seu rendiment i la seva actitud envers els estudis.
- **Voluntariat.** Persones de la comunitat que, després de rebre una formació específica, participen activament en les sessions de suport educatiu, i ofereixen el seu temps i els seus coneixements per ajudar els infants i joves.
- **Famílies.** Participen en el procés educatiu dels seus fills i filles, establint una col·laboració activa amb els dinamitzadors del projecte per reforçar el paper de la família en l'èxit acadèmic.

- **Escoles i Serveis Socials del barri.** Col·laboren en la identificació dels participants i en el seguiment del seu progrés, i asseguren una atenció integral a les necessitats dels joves.

Objectius del Projecte

1. **Millorar els hàbits d'estudi i l'actitud envers l'educació.** Proporcionar suport acadèmic per garantir que els infants i joves desenvolupin una actitud positiva respecte dels estudis i millorin les seves habilitats d'aprenentatge.
2. **Reduir l'AEP.** Oferir un espai de suport que ajudi els joves a mantenir-se dins del sistema educatiu i a superar les dificultats que puguin trobar en el seu recorregut formatiu.
3. **Fomentar la cohesió social i comunitària.** Implicar la comunitat, especialment a través del voluntariat, per crear una xarxa de suport que reforci els vincles entre els diferents actors del barri.
4. **Promoure l'autonomia dels participants.** Ajudar els infants i joves a desenvolupar la seva autonomia, tant en l'àmbit acadèmic com en el personal, per tal que puguin afrontar amb confiança els reptes del futur.

Descripció i desenvolupament del projecte

Aprenem compartint ofereix espais d'acompanyament educatiu on infants i joves reben suport per fer deures, preparar exàmens i millorar els seus hàbits d'estudi. Les sessions, que es duen a terme en grups reduïts, són dinamitzades per voluntaris formats específica-

ment per a aquesta tasca, amb l'objectiu de fomentar l'autonomia i promoure l'aprenentatge més enllà del projecte.

Des de la seva creació com a prova pilot el 2012, amb només 10 alumnes, el projecte ha crescut significativament i ha arribat a acompanyar més de 120 participants de primària i secundària en 13 grups. Aquest creixement ha estat possible gràcies a la implicació de més de 50 voluntaris i 5 professionals contractats, que treballen conjuntament per garantir la qualitat del programa i el seu impacte positiu en el territori.

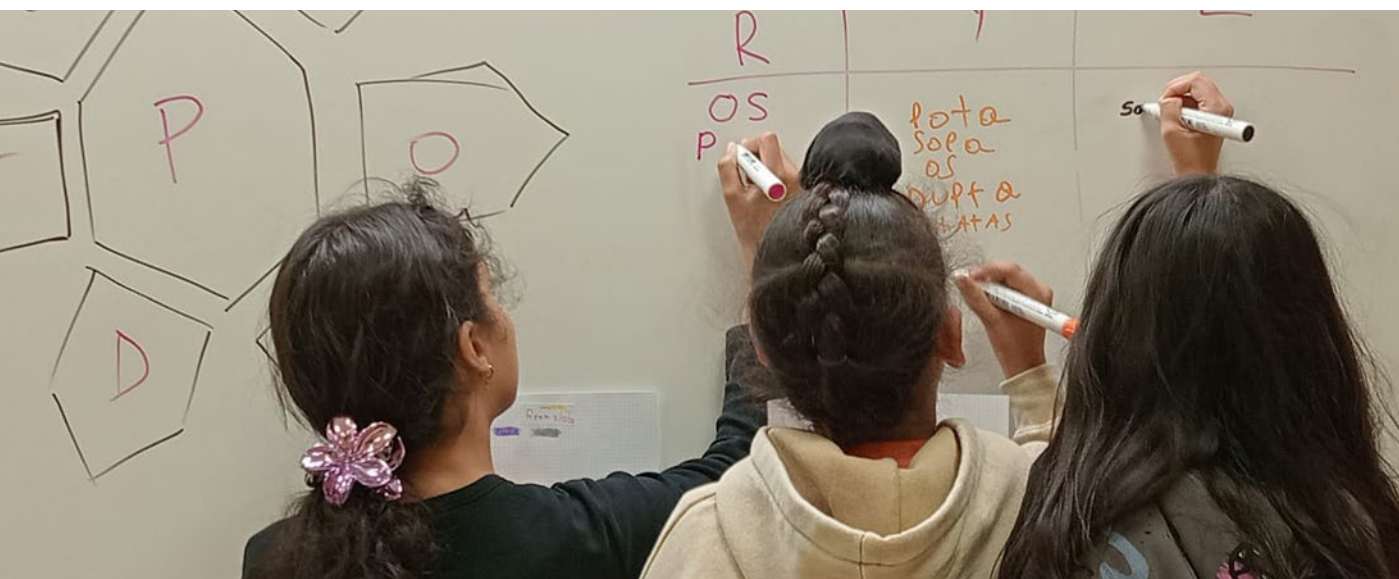
El projecte es desenvolupa en col·laboració amb escoles, serveis socials i entitats del barri, com ara centres cívics i biblioteques. Compta amb voluntariat i amb la implicació de les famílies per dur a terme les activitats següents:

- **Col·laboració comunitària i espais accessibles.** El projecte treballa conjuntament amb escoles, serveis socials i entitats del barri, que deriven infants i joves amb necessitats específiques. Les sessions es duen a terme en espais comunitaris, com ara centres cívics i biblioteques, amb horaris adaptats a les activitats escolars, per garantir l'accessibilitat i el suport necessari.
- **Formació del voluntariat i implicació familiar.** Els voluntaris reben formació per oferir un suport acadèmic i personal de qualitat als participants. A més, es fomenta una comunicació constant amb les famílies per implicar-les activament en el procés educatiu dels seus fills i que així es reforcin els vincles i millorin els resultats.
- **Espais comunitaris i reforç dels vincles familiars.** Les sessions es fan en biblioteques i centres cívics amb horaris adaptats, i es complementen amb activitats familiars i sortides culturals per fomentar els vincles comunitaris i la implicació activa de les famílies en el procés educatiu.

Valoracions dels responsables sobre l'impacte i el funcionament del projecte

- **Millora del rendiment acadèmic.** Els joves participants han mostrat una millora significativa en els seus resultats acadèmics, especialment en àrees com, per exemple, matemàtiques i llengua, gràcies al suport continuat que reben.
- **Reducció de l'abandonament escolar.** Gràcies al treball de suport educatiu i emocional, s'ha observat una disminució en els índexs d'abandonament escolar entre els participants del projecte.

- **Impuls de la cohesió social.** La implicació del voluntariat i la participació activa de les famílies han contribuït a enfortir els vincles comunitaris. S'ha creat una xarxa de suport que va més enllà de l'àmbit acadèmic.
- **Augment de l'autoconfiança.** Molts dels infants i joves han expressat una millora en la seva autoconfiança i motivació, elements fonamentals per al seu èxit educatiu i personal.
- **Voluntariat comunitari com a recurs educatiu.** La implicació de persones de la comunitat en el procés educatiu dels infants i joves permet crear un entorn més proper i empàtic, a més de ser una manera innovadora de reforçar el teixit social del barri.
- **Formació integral del voluntariat.** A diferència d'altres programes de suport educatiu, Aprenem compartint ofereix una formació completa als voluntaris per garantir que, a més de coneixements acadèmics, puguin proporcionar suport emocional i desenvolupar habilitats socials en els infants.
- **Projecte d'aprenentatge servei.** L'alumnat de secundària, quan fa els 16 anys, és convidat a formar part de l'equip de voluntariat de primària. Sovint se'ls ofereix el servei al centre on van cursar la primària.
- **Treball en xarxa amb la comunitat.** La col·laboració amb escoles, serveis socials, famílies, equipaments culturals i altres entitats fa que el projecte tingui una visió integral de les necessitats dels joves i que la resposta sigui coordinada i efectiva.

Per saber-ne més

Secretariat d'Entitats de Sants, Hostafrancs i la Bordeta: Secretariat.cat proporciona informació sobre el projecte Aprenem compartint i altres iniciatives comunitàries a la zona. <https://secretariat.cat/projectes/aprenem-compartint/>

13. Ajuntament de Barberà del Vallès: Observatori de trajectòries i transicions educatives

Context del projecte

L'Observatori de trajectòries i transicions educatives de Barberà del Vallès sorgeix com una iniciativa derivada de la Comissió per a l'Èxit Educatiu, amb l'objectiu d'abordar la manca de dades sobre el seguiment dels joves després de l'ESO, especialment en els cicles formatius. Aquesta absència d'informació dificultava la planificació d'estratègies per prevenir l'abandonament escolar. Per això, l'Observatori es crea per recopilar dades sistemàtiques i oferir un acompanyament individualitzat que enforteixi la vinculació dels joves amb el sistema educatiu. Tot i els inicis afectats per la pandèmia, ha evolucionat fins a convertir-se en un projecte clau per facilitar les transicions educatives i promoure trajectòries d'èxit.

Qui participa en el projecte

- **Instituts públics de Barberà del Vallès.** Centres educatius on es duen a terme les xerrades i es fa el seguiment dels joves que acaben l'ESO. Participen activament en les accions promogudes per la Comissió per a l'Èxit Educatiu.
- **Orientadora de l'Observatori.** Responsable de coordinar l'acompanyament dels joves, mantenir el contacte amb ells i amb les seves famílies, i detectar possibles situacions de risc d'abandonament.
- **Ajuntament de Barberà del Vallès.** Proporciona suport logístic i institucional per al desenvolupament del projecte i n'assegura la sostenibilitat. Principalment lideren el projecte les seccions d'Educació, Joventut i Promoció Econòmica, aquesta darrera representada per la Fundació Barberà Promoció.

- **Altres entitats del territori.** Les entitats juvenils contribueixen a un enfocament integral de l'acompanyament educatiu oferint espais de referència per als joves. Les AFA i les famílies interessades, afavorint la connexió entre escola i entorn. El Departament d'Educació aporta l'orientadora comunitària (SOAC), que facilita l'orientació i la coordinació entre serveis, famílies i recursos del territori.

Objectius del projecte

1. **Facilitar una transició adequada i reeixida.** Proporcionar orientació i suport personalitzat als joves durant les seves transicions educatives cap a les etapes postobligatòries, ja siguin acadèmiques o laborals.
2. **Fer un seguiment i oferir acompanyament personalitzat.** Mantenir els joves vinculats al sistema educatiu mitjançant un seguiment constant i un acompanyament adaptat a les seves necessitats personals per minimitzar el risc d'abandonament.
3. **Estudi longitudinal de dades.** Desenvolupar un estudi longitudinal que reculli dades qualitatives i quantitatives per avaluar l'impacte de les accions d'acompanyament i ajustar les estratègies educatives a fi de millorar-ne l'eficàcia.
4. **Assessorar les famílies.** Implicar les famílies en el procés educatiu dels seus fills, creant un entorn de suport que fomenti la comunicació fluida i la presa de decisions informada.

Descripció i desenvolupament del projecte

L'Observatori se centra en la recopilació de dades i en l'acompanyament personalitzat dels joves per garantir la seva permanència en el sistema educatiu. En col·laboració amb els quatre instituts públics de Barberà del Vallès, cada mes de maig es fa una xerrada d'orientació per a l'alumnat de quart d'ESO que es preinscriu a CFGM. La primera promoció, dels anys 2022-2024, va començar atenent 117 alumnes, la segona, dels anys 2023-2025, va comptar amb 126 alumnes i l'actual, dels anys 2024-2026, atén 140 alumnes.

Les xerrades permeten recopilar dades personals, familiars i acadèmiques (CFGM en què s'han preinscrit) que serveixen com a base per al seguiment dels joves. A partir d'aquí, s'envia un qüestionari per preguntar a les famílies si volen participar en el projecte d'acompanyament cap a la transició a la postobligatòria. El mes de juliol es fa una trobada amb les famílies per explicar-los el projecte. Posteriorment, de cara al setembre, l'orientadora pot fer un seguiment dels joves que han obtin-

gut plaça, dels que no o d'aquells que en començar el CFGM no estan satisfets. Actua com a referent per a l'alumnat, amb l'objectiu de prevenir l'abandonament educatiu i reorientar els joves quan sigui necessari. Així, es fa una detecció precoç dels factors de risc i es reforcen els moments de dubte per assegurar que els joves trobin les millors alternatives per continuar la seva formació, ja sigui en el sistema reglat o en altres recursos, com ara els Centres de Noves Oportunitats.

El projecte es desenvolupa a través de diverses activitats:

- **Acompanyament personalitzat.** Una orientadora actua com a figura de referència per als joves oferint suport adaptat a les necessitats dels joves i de les famílies. Proporciona assessorament perquè entenguin millor les opcions educatives disponibles i acompanya en la presa de decisions conjuntes.
- **Col·laboració amb entitats i serveis.** El projecte compta amb la col·laboració de l'Àrea de Joventut a partir del projecte *Vincles*, que ofereix xerrades per a les famílies amb fills adolescents. D'aquesta manera, assegura una resposta integral i coordinada que cobreixi les necessitats tant educatives com socials dels joves. El Departament d'Educació aporta l'orientadora comunitària dins del marc de PEE.
- **Seguiment continuat.** Contacte constant amb els joves a través de canals com WhatsApp per garantir un seguiment personalitzat i una comunicació fluida.

Valoracions dels responsables sobre l'impacte i el funcionament del projecte

- **Impacte positiu en els joves.** L'acompanyament constant ajuda els joves a reconduir la seva trajectòria acadèmica i personal, cosa que en millora l'autoestima i la confiança, i en facilita la inserció laboral i la permanència en el sistema educatiu.
- **Suport a les famílies.** L'orientadora actua com a medidora. Redueix l'angoixa familiar i genera confiança i esperança en el futur educatiu dels joves.
- **Seguiment individualitzat i coneixement detallat de les trajectòries.** L'Observatori permet conèixer en profunditat el camí de cada jove després de l'educació obligatòria. Això fa que es puguin ajustar intervencions i recursos per garantir una trajectòria d'èxit.
- **Millora de la permanència en el sistema educatiu.** L'acompanyament continuat i personalitzat ha facilitat una major continuïtat en els cicles formatius i una reducció de l'abandonament escolar prematur.

L'Observatori se centra en la recopilació de dades i en l'acompanyament personalitzat dels joves per garantir la seva permanència en el sistema educatiu.

- **Planificació educativa basada en dades.** L'anàlisi de dades permet ajustar recursos i estratègies a les necessitats dels joves i de les famílies, i això millora la participació en el sistema educatiu i afavoreix una resposta educativa més eficient.
- **Ús de tecnologies per a una intervenció àgil.** La comunicació a través de WhatsApp i altres canals accessibles facilita una intervenció ràpida i personalitzada, i estableix vincles de confiança amb els joves i les famílies.
- **Figura referent abans del canvi de cicle.** Presentar l'orientadora abans de finalitzar l'ESO afavoreix una transició més fluida cap a l'etapa postobligatòria.
- **Treball en xarxa i col·laboració transversal.** La coordinació amb instituts, serveis socials i entitats juvenils assegura una resposta integral i adaptada a les necessitats dels joves, i potencia l'impacte del projecte.
- **Proximitat i empatia de l'orientadora.** La seva capacitat per establir vincles sòlids i de confiança amb els joves és essencial, i l'ús de canals accessibles reforça aquesta proximitat.
- **Flexibilitat i adaptabilitat.** La personalització de les intervencions i la capacitat d'adaptació a les necessitats específiques de cada jove i de cada família són clau per aconseguir resultats positius.

Per saber-ne més

Observatori de les transicions educatives de Barberà del Vallès: l'Ajuntament de Barberà del Vallès proporciona informació sobre

els programes i les accions de suport a les transicions educatives per reduir l'abandonament escolar.

Informe d'Impacte de l'Observatori: aquest informe recull dades sobre els resultats de les accions d'acompanyament i l'impacte en la permanència i l'èxit educatiu dels joves participants.

<https://www.bdv.cat/noticies/el-projecte-observatori-de-trajectories-i-transicions-educatives-persegueix-reduir>

Plataforma Zero Abandonament: <https://www.zeroabandonament.cat/2023/10/06/barbera-del-valles-ciutat-que-escolta-i-orienta-visita-de-la-plataforma-zero-abandonament-a-la-fundacio-barbera-promocio/>

14. Ajuntament de Lleida: Referèxit. #Repte Zero Invisibilitat

Context del projecte

El projecte Referèxit neix a Lleida com a resposta als elevats índexs d'absentisme i abandonament escolar prematur d'alguns barris sovint vinculats a situacions socioeconòmiques desfavorides que condicionen les expectatives educatives del jovent i les seves famílies. Integrat en el Pla Educatiu d'Entorn, fomenta la col·laboració comunitària per garantir la igualtat d'oportunitats. L'eix central del projecte és la importància de referents d'èxit propers que ajudin els joves a creure en les seves capacitats, especialment en la transició de primària a secundària, un moment decisiu en el seu recorregut educatiu. Impulsat per la Regidoria d'Educació de l'Ajuntament de Lleida, Referèxit exemplifica una estratègia d'acció social basada en la coordinació professional i els recursos comunitaris per transformar les trajectòries educatives del jovent en risc social.

Qui participa en el projecte

- **Ajuntament de Lleida.** Promou la coordinació i col·laboració entre els diferents agents implicats (participació d'orientadors, tècnics i educadors socials) en el marc del Pla Educatiu d'Entorn (PEE). Implicació de les regidories d'àrees com, per exemple, Acció i Innovació Social, Joventut, Educació i Ocupació, Participació i Drets Civils, i Persones Grans, Salut i Consum. Impulsen accions comunitàries, programes de prevenció i educació en salut.

- **Departament d'Educació.** Centres de primària i secundària ofereixen espais per desenvolupar accions educatives i d'orientació.
- **Departament de Salut.** ABS - CAP. Infermeria comunitària implicada en la promoció de la salut i la prevenció d'addiccions.
- **Entitats socials i comunitàries.** El SIS i la Fundació Champagnat, la ciberaula Les Moreres, la ludoteca, la Fundació Pere Closa, el Casal Social Lleida, Ocell de Foc Ponent i l'Associació Futur, La Descomunal i Nostàlgia: tots ells col·laboren en activitats d'acompanyament social, reforç educatiu, promoció cultural i artística, i activitats recreatives.

Objectius del projecte

1. **Afavorir la continuïtat educativa.** Impulsar el compromís dels joves amb la seva educació i afavorir-ne la implicació activa en el sistema educatiu, amb el suport de les famílies.
2. **Facilitar la transició educativa.** Promoure la vinculació de l'alumnat amb l'educació secundària i postobligatòria garantint un acompanyament constant en el seu procés d'adaptació i inserció.
3. **Fomentar la motivació educativa.** Estimular l'interès del jovent a través de l'exposició a models d'èxit educatiu, com ara testimonis de persones que han superat dificultats similars.
4. **Millorar les expectatives educatives.** Desmuntar prejudicis i estereotips sobre l'educació promovent una visió positiva i realista de les oportunitats acadèmiques i laborals futures.

Descripció i desenvolupament del projecte

En aquest projecte, el jovent del barri de la Mariola que ha continuat els seus estudis, com ara PFI, cicles formatius o la universitat, comparteixen les seves trajectòries vitals amb altres joves i famílies del barri, de manera que trenquen estereotips i transmeten un missatge d'ànim i de confiança en les seves possibilitats. Tenir referents d'èxit en la nostra vida quan som infants és fonamental, ja que ens proporcionen exemples reals de superació, esforç i èxit que podem imitar i admirar. Quan aquests referents són persones properes i amb qui l'alumnat es pot identificar, com ara joves del mateix barri o comunitat, esdevenen un model tangible que inspira a creure en les pròpies capacitats i a superar obstacles. Veure algú amb qui es comparteix una realitat similar i que assoleix fites educatives mostra que, amb dedicació i suport, tothom pot aconseguir-ho. Els referents d'èxit del barri ajuden a mantenir viva la motivació per continuar estudiant,

transmeten confiança en les possibilitats de l'alumnat i contribueixen a trencar amb la idea que les limitacions familiars i de l'entorn determinen el nostre futur. El Projecte Referèxit va adreçat a l'alumnat de 6è de primària dels dos centres educatius del barri de la Mariola i té com a objectiu acompanyar en la transició educativa de primària a secundària. A aquest mateix alumnat se li fa un seguiment a 1r i 2n de l'ESO en els tres IES on cursen la secundària.

El projecte Referèxit es desenvolupa a través de diverses activitats:

- **Creació de vídeos amb testimonis de referents d'èxit.** S'elaboren vídeos amb testimonis de joves del barri que han aconseguit superar obstacles similars. Aquests vídeos serveixen per inspirar i motivar l'estudiantat perquè veuen exemples reals d'èxit dins de la seva comunitat.
- **Presentacions en centres educatius.** Els vídeos es presenten als centres educatius per fomentar la reflexió. Es fan servir com a eina per generar discussions dins de l'aula i estimular l'intercanvi d'idees i experiències.
- **Sessions participatives.** Els joves referents participen en sessions en què comparteixen les seves vivències amb l'alumnat i les famílies de manera directa. Són un espai per desmuntar estereotips sobre l'educació, augmentar la motivació per continuar estudiant i proporcionar un exemple positiu al qual aspirar.
- **Reunions bimensuals.** L'alineament d'accions entre agents és essencial, i els protocols de comunicació efectius faciliten la transferència d'informació entre centres educatius, entitats locals i altres serveis. En aquest procés, la comissió d'Escola i Entorn de la Mariola té un paper clau en l'optimització dels recursos disponibles.

Valoracions dels responsables sobre l'impacte i funcionament del projecte

- **Canvi en les expectatives del jovent.** L'imaginari acadèmic i professional ha evolucionat. Ha passat de perspectives limitades a aspiracions més diverses i ambicioses, gràcies a l'exemple de referents d'èxit i el suport continuat.
- **Reducció de l'absentisme i millora de la motivació.** L'acompanyament individualitzat ha ajudat a reduir l'absentisme escolar i ha incrementat la motivació i el compromís del jovent amb el seu itinerari educatiu.
- **Augment de les expectatives educatives.** Tant els joves com les famílies han experimentat un canvi positiu en les seves expectatives, i aposten per la continuïtat dels estudis més enllà de l'educació obligatòria.
- **Participació comunitària en creixement.** La implicació d'entitats locals i famílies ha enfortit els vincles entre la comunitat i el sistema educatiu, i ha creat una xarxa de suport més sòlida.
- **Referents d'èxit locals.** Incorporar joves del barri que han superat dificultats facilita una connexió autèntica i fa que els models d'èxit siguin més accessibles i realistes per als participants.
- **Metodologies col·laboratives i escolta activa.** La implicació de professionals de diversos àmbits, famílies i comunitat permet un enfocament integral i adaptat a les necessitats reals dels joves, cosa que afavoreix el compromís i el consens.
- **Sessions participatives i dinàmiques.** Enfocament actiu que fomenta la interacció directa amb referents d'èxit i genera aprenentatges més significatius a través de l'experiència viva.
- **Seguiment personalitzat i suport continuat.** L'acompanyament proper dels referents i professionals ajuda els joves a mantenir-se en el sistema educatiu i a superar les seves dificultats amb estratègies adaptades a cada cas.
- **Valoració del potencial de cada jove.** Reconeixent i escoltant cada alumne es desafien els prejudicis i es reforça la idea que amb voluntat i compromís tothom pot aconseguir grans resultats.

Per saber-ne més

Ajuntament de Lleida - Educació i Comunitat: informació sobre els projectes educatius impulsats per l'Ajuntament de Lleida. Referèxit.

Plataforma Zero Abandonament: <https://www.zeroabandonament.cat>

15. Ajuntament de Montcada i Reixac: dispositiu Local DiLTET

Context del projecte

L'any 2008, el Servei d'Educació de l'Ajuntament de Montcada i Reixac, en col·laboració amb els centres educatius, va detectar una elevada taxa d'abandonament escolar prematur a secundària, estretament lligada a la manca de suport en les transicions educatives i a la desconexió amb el mercat laboral. A partir d'una diagnosi impulsada per la Diputació de Barcelona, es va crear el programa DiLTET (Dispositiu Local de Transició l'Escola - Treball), dins del Pla Educatiu d'Entorn, amb l'objectiu de generar sinergies entre els serveis educatius, socials i econòmics per millorar les oportunitats dels joves. El DiLTET exemplifica una estratègia comunitària que combina diversificació curricular, implicació d'agents locals i col·laboració amb empreses per facilitar la transició escola-treball i potenciar un futur millor per al jovent en risc social.

Qui participa en el projecte

- **La Taula Tècnica.** Composta per tècnics especialitzats de diverses regidories, incloent-hi Infància i Joventut, Educació, Promoció Econòmica, Serveis Socials, PASSA (programa de prevenció d'addiccions), Feminismes i Igualtat, i Polítiques d'Inclusió. Aquesta taula proporciona una base de coordinació interdepartamental per tractar les necessitats dels joves des d'un enfocament integral.
- **La Plataforma.** Amplia la Taula Tècnica incorporant altres agents clau de la comunitat, com ara empreses, centres educatius, el Centre de Noves Oportunitats, Aldees Infantils, Inspecció Educativa, el Servei d'Atenció Psicopedagògica (EAP), l'Escola d'Adults, el CSMIJ i el professorat dels Programes de Formació i Inserció (PFI). Aquesta plataforma actua com un espai de col·laboració interinstitucional que enforteix el vincle entre els àmbits educatiu, social i empresarial.

Objectius del projecte

1. **Evitar l'AEP.** Treballar amb l'alumnat desmotivats durant la secundària per evitar l'AEP i garantir l'acreditació de l'ESO.

- 2. Facilitar la transició cap a l'educació postobligatòria o el mercat laboral.** Proporcionar suport en la continuïtat educativa o facilitar l'accés al mercat laboral amb un certificat de professionalitat.
- 3. Millorar les oportunitats formatives i laborals.** Oferir una orientació personalitzada per identificar els interessos i les capacitats dels joves, i facilitar així la seva connexió amb formacions o experiències laborals que s'ajustin a les seves necessitats.
- 4. Fomentar aliances locals.** Crear aliances amb empreses del territori per oferir estades formatives i experiències pràctiques que ajudin els joves a vincular-se amb el mercat laboral local.

Descripció i desenvolupament del projecte

El programa DiLTET està pensat per facilitar la transició educativa i laboral de joves d'entre 14 i 24 anys, especialment d'aquells amb dificultats per acreditar l'ESO o desorientats sobre el seu futur acadèmic i professional. Durant el curs 2023-2024 han participat en el projecte un total de 253 joves. Aquesta iniciativa actua com una xarxa de suport integral que proporciona eines per desenvolupar habilitats acadèmiques, professionals i personals, i connecta els joves amb oportunitats laborals.

El projecte inclou una formació adaptada a les necessitats del mercat laboral i els interessos dels participants, amb sessions tècniques, digitals i en habilitats transversals per millorar la seva ocupabilitat. També ofereix una orientació personalitzada, en què professionals treballen amb cada jove per identificar les seves for-

taleses i dissenyar camins formatius o laborals ajustats a les seves necessitats. A més, el programa proporciona suport a la inserció laboral, amb acompanyament en la recerca de feina, connexions amb empreses locals i gestió de pràctiques que ofereixen experiències reals en el mercat laboral.

Més enllà de la formació acadèmica, el DiLTET se centra en l'apoderament i el desenvolupament personal dels joves, oferint-los eines per gestionar moments de transició i millorar la seva autonomia. Amb un enfocament integral que combina educació, ocupació i benestar, el programa busca garantir una transició d'èxit cap a l'edat adulta i una ocupació estable.

Per dur a terme el projecte, s'organitzen diferents accions i activitats:

- **Sessions formatives i tallers.** Els joves participen en sessions formatives que combinen aspectes acadèmics amb habilitats tècniques necessàries per al mercat laboral. Els tallers es duen a terme tant en els centres educatius com en empreses col·laboradores, cosa que fa que la formació sigui més aplicable i rellevant per al seu futur.
- **Mentoria i acompanyament personalitzat.** La figura de l'agent d'acompanyament és clau en el projecte. Aquesta figura proporciona orientació i suport personalitzat a cada jove, ajudant-los a identificar les seves fortaleces i oferint estratègies per superar dificultats acadèmiques i personals.
- **Aliances amb empreses locals.** Col·laboració d'empreses locals que voluntàriament ofereixen pràctiques laborals i formació in situ que permeten als joves connectar amb el mercat laboral i entendre la importància de completar una formació acadèmica per accedir a determinats sectors.

Valoracions dels responsables sobre l'impacte i el funcionament del projecte

- **Acompanyament individualitzat i transversal.** L'atenció als joves vulnerables ha de ser personalitzada i s'ha d'adaptar a les seves necessitats, mitjançant la coordinació d'agents de diferents àmbits per garantir una intervenció integral i eficaç.
- **Treball en xarxa i sinergies professionals.** La cooperació entre Educació, Serveis Socials, Salut Mental i Promoció Econòmica permet oferir una orientació coherent, i ajustar les accions a cada trajectòria educativa i professional.

- **Creació d'una xarxa amb identitat i compromís.** És essencial establir una xarxa sòlida i compromesa per facilitar el treball conjunt, garantir la continuïtat del projecte i assegurar un impacte positiu a llarg termini.
- **Enfocament integral i personalitzat.** Adaptar la intervenció a les necessitats individuals de cada jove millora la transició cap a l'educació postobligatòria o el mercat laboral, i això facilita l'accés a oportunitats educatives i professionals.
- **Aliances amb empreses locals.** La col·laboració amb empreses que ofereixen pràctiques formatives i experiències laborals permet als joves comprendre millor el món laboral i augmenta les seves opcions d'inserció.
- **Coordinació interinstitucional.** La creació de taules tècniques i plataformes comunitàries assegura una millor connexió entre els diferents actors implicats, optimitza recursos i reforça el suport als joves i a les famílies.
- **Continuïtat dels estudis i motivació.** Les experiències pràctiques han ajudat els joves a prendre consciència de la importància de la formació, i això ha augmentat la seva motivació i ha afavorit la seva permanència en el sistema educatiu o la seva incorporació al mercat laboral.

Per saber-ne més

Ajuntament de Montcada i Reixac: <https://www.montcada.cat/continguts/diltet.html>

**10 aprenentatges
extrets de l'acció
social i comunitària
per transformar
les polítiques i les
pràctiques educatives
contra l'AEP**

3. 10 aprenentatges extrets de l'acció social i comunitària per transformar les polítiques i les pràctiques educatives contra l'AEP

En aquest apartat es recullen els que considerem que són els aprenentatges clau derivats de les pràctiques recollides a la guia, i que evidencien la importància d'un enfocament sistèmic i col·lectiu per abordar l'AEP. La sistematització i coordinació entre agents educatius i socials, així com el treball en xarxa, són factors fonamentals per assegurar la continuïtat formativa i la construcció d'itineraris d'èxit.

A continuació es presenten els 10 aprenentatges principals:

- 1. Una mirada sistèmica per a l'acompanyament integral.** L'acompanyament ha de ser holístic i tenir en compte aspectes emocionals, acadèmics i socials.
- 2. Salut mental i benestar emocional com a factors clau.** La promoció del benestar emocional i l'atenció a la salut mental són imprescindibles per garantir la continuïtat educativa.
- 3. Programes d'acompanyament socioeducatiu i espais segurs i de suport.** La creació d'entorns de seguretat emocional afavoreix la permanència i la motivació dels joves.
- 4. Les segones oportunitats com a eina de reenganxament educatiu i social.** És fonamental garantir espais de retorn al sistema educatiu adaptats a les necessitats dels joves.
- 5. La cura de l'equip professional que acompanya els joves.** Cal garantir formació contínua i suport emocional als equips educatius.
- 6. Sistematització de les intervencions.** L'ús de dades i l'avaluació contínua permeten millorar i adaptar els programes.
- 7. Mentoria, orientació i suport basats en les capacitats dels joves.** Els projectes d'orientació personalitzada milloren la motivació i el rendiment acadèmic.

8. **El treball en xarxa i la corresponsabilitat dels agents educatius i socials.** La col·laboració entre institucions i entitats garanteix respostes més efectives.
9. **Perspectiva de gènere i atenció a la diversitat en l'acompanyament.** Calen enfocaments específics per garantir la inclusió d'alumnat nouvingut o gitano i d'altres col·lectius vulnerables.
10. **Lideratge, estratègia i compromís institucional.** Un suport polític i tècnic sòlid permet la sostenibilitat de les iniciatives.

1. Una mirada sistèmica per a l'acompanyament integral

Per abordar de manera efectiva les necessitats emocionals i educatives del jovent, especialment d'aquells que han experimentat el rebuig del sistema educatiu, és imprescindible adoptar una mirada sistèmica que integri una resposta col·lectiva, holística i integral (Garcia, 2022). Els aprenentatges extrets de les 15 pràctiques recollides a la guia evidencien que aquest enfocament permet una major adaptació a les necessitats reals dels joves i contribueix a la seva motivació i permanència en el sistema educatiu. Aquest enfocament requereix intervencions que no es limitin a l'àmbit acadèmic, sinó que també incorporin una atenció personalitzada, basada en la proximitat, l'empatia i la confiança.

L'acompanyament integral ha de fonamentar-se en metodologies sòlides i estructurades que permetin adaptar-se a les realitats i necessitats individuals. Això implica treballar amb una pedagogia personalitzada i una orientació individualitzada, en què les figures referents i orientadores tinguin un paper clau en la motivació i el suport als i les joves. Aquest model facilita la continuïtat educativa, no només des d'una perspectiva acadèmica, sinó també atenent els aspectes emocionals i socials que influeixen en les trajectòries educatives.

Diversos programes han demostrat l'efectivitat d'aquest enfocament. Iniciatives com les de la **Fundació El Llindar**, la **Fundació Albir**, el **projecte Sírius** i el **projecte BASSA** han desenvolupat models d'acompanyament basats en el vincle significatiu entre joves i professionals, que proporcionen un espai segur on poden expressar-se i sentir-se escoltats. Aquest vincle estable i de confiança resulta cabal per fomentar la seguretat emocional i potenciar el desenvolupament personal i acadèmic del jovent.

Els estudis mostren que la creació d'espais de relació i vincle permet entendre millor la subjectivitat dels joves i facilita la seva reconexió amb l'educació (Torradella, Iannitelli i Tejero, 2023).

Aquest enfocament reivindica la importància de generar una xarxa de suport que no només ofereixi assistència educativa, sinó que també atengui les dimensions emocionals i socials que influeixen en l'èxit escolar.

A més, aquest model d'acompanyament integral ha de basar-se en la col·laboració entre diversos agents i institucions per garantir una resposta coordinada i efectiva. Així, esdevé essencial enfortir la connexió entre escoles, entitats del tercer sector, serveis socials i de salut, i les famílies, per construir una xarxa d'acompanyament que respongui a les múltiples necessitats dels joves.

En definitiva, l'acompanyament integral no només actua com a eina per prevenir l'abandonament escolar prematur, sinó que també contribueix a la construcció de trajectòries vitals més sòlides i resilients perquè assegura que els i les joves puguin desenvolupar-se en un entorn educatiu que els aculli, els valori i els impulsi cap a un futur amb més oportunitats.

Per abordar de manera efectiva les necessitats emocionals i educatives del jovent, és imprescindible adoptar una mirada sistèmica que integri una resposta col·lectiva, holística i integral.

2. Salut mental i benestar emocional com a factors clau

L'atenció a la salut mental i el benestar emocional dels joves és un factor determinant en la seva continuïtat educativa i el seu desenvolupament personal. Els aprenentatges recollits a la guia evidencien que molts joves en situació de risc d'abandonament escolar prematur manifesten malestar emocional o dificultats que poden indicar problemes de salut mental. Aquesta realitat ha estat confirmada per estudis recents (Bolíbar i Sayeras, 2024), que assenyalen que el 20,2% dels joves d'entre 15 i 34 anys a Catalunya han patit algun trastorn de salut mental l'últim any, incloent-hi ansietat (15,6%), depressió (6,9%) i addiccions (4,4%).

Aquests trastorns afecten directament les trajectòries educatives dificultant la concentració, reduint la motivació i augmentant el risc de fracàs escolar. L'ansietat i la depressió sovint s'associen amb una baixa autoestima i dificultats per mantenir un ritme acadèmic constant, mentre que la percepció que els estudis no són rellevants davant de necessitats econòmiques immediates contribueix a l'abandonament escolar prematur.

Davant d'aquesta situació, algunes entitats han impulsat iniciatives per integrar la promoció de la salut mental en els programes d'acompanyament educatiu. Per exemple, **la Fundació Idea, l'Associació SaóPrat, la Fundació Presme i l'equip del PEE de l'Ajuntament de Lleida** participen activament en les Taules de Salut Comunitàries, que actuen com a espais d'intercanvi, coordinació i

acció conjunta per promoure el benestar integral dels infants, dels joves i de les seves famílies.

A més, altres projectes, com ara el **Projecte NOX**, han establert col·laboracions amb serveis de suport familiar terapèutic, mentre que l'**Observatori de les trajectòries i transicions educatives de Barberà del Vallès i el Dispositiu DiLTET** treballen amb serveis de salut per enfortir les transicions educatives dels joves.

En definitiva, integrar la promoció de la salut mental i el benestar emocional dins dels programes educatius és clau per garantir la continuïtat escolar i el desenvolupament integral del jovent.

3. Programes d'acompanyament socioeducatiu: espais segurs i de suport

L'acompanyament socioeducatiu s'ha consolidat com una eina essencial per oferir als joves un entorn segur i de suport que faciliti la seva permanència en el sistema educatiu. La creació d'espais de confiança, contenció i proximitat permet generar vincles significatius amb jovent, proporcionant-los un marc de referència estable per al seu desenvolupament acadèmic, personal i social.

Els aprenentatges extrets de les 15 pràctiques recollides en aquesta guia mostren que els programes d'acompanyament socioeducatiu que tenen un impacte positiu són aquells que combinen el suport acadèmic amb una atenció personalitzada i una intervenció socioemocional. Aquest enfocament facilita que els joves trobin en l'escola i en les entitats del seu entorn un lloc de pertinença, on se sentin escoltats i valorats.

Iniciatives com el **Projecte NOX**, **Assolim-Seguim-Projecta't** i el **Projecte BASSA** han desenvolupat estratègies que integren l'acompanyament emocional, el reforç acadèmic i la mediació per resoldre conflictes i evitar l'exclusió escolar. Aquestes experiències han posat de manifest la necessitat de treballar amb metodologies flexibles que permetin adaptar-se a les necessitats individuals de cada jove i oferir un seguiment proper i constant.

A més, programes com els desenvolupats per la **Fundació El Llinard** i la **Fundació Albir** han demostrat que proporcionar itineraris formatius personalitzats, que combinin formació acadèmica amb activitats pràctiques i de desenvolupament personal, contribueix a reforçar la motivació dels joves i a millorar-ne les perspectives de futur.

La clau de l'èxit d'aquests programes radica en la coordinació entre diferents agents educatius i socials, la qual garanteix una intervenció integral que abasta tant l'àmbit acadèmic com el personal. Aquesta xarxa de suport facilita l'articulació de respostes ajustades a les necessitats dels joves, i en promou l'autonomia i la capacitat de resiliència.

En conclusió, els programes d'acompanyament socioeducatiu han de continuar consolidant-se com a espais de referència per als joves en risc d'abandonament escolar prematur. La seva efectivitat depèn de la capacitat d'oferir un suport integral, flexible i personalitzat, que permeti als joves sentir-se part activa del seu procés educatiu i de la seva comunitat.

4. Les segones oportunitats com a eina de reenganxament educatiu i social

Els programes de segones oportunitats han esdevingut una eina fonamental per facilitar el retorn dels joves al sistema educatiu i per millorar les oportunitats d'inserció social i laboral. Aquests programes proporcionen itineraris formatius adaptats a les necessitats individuals, i ofereixen una segona oportunitat per obtenir titulacions bàsiques i desenvolupar competències personals i professionals que afavoreixen la seva autonomia.

Les experiències recollides mostren que aquests programes no només contribueixen a la reincorporació al sistema educatiu, sinó que també tenen un impacte significatiu en el desenvolupament personal dels joves. A través d'un acompanyament proper, flexible i personalitzat, es potencia l'autoestima, la motivació i la confiança en les pròpies capacitats, aspectes essencials per garantir la continuïtat formativa.

Diversos projectes han implementat estratègies d'èxit en aquest àmbit. Les **Escoles de Noves Oportunitats** han desenvolupat models educatius flexibles que combinen formació acadèmica, competències transversals i experiències pràctiques en entorns laborals reals. Aquestes metodologies faciliten la transició cap al mercat laboral i augmenten l'ocupabilitat dels joves, proporcionant-los eines per construir el seu projecte de vida.

A més, programes com els desenvolupats per la **Fundació El Llinard** i la **Fundació Albir** han demostrat la importància de la formació dual i l'aprenentatge basat en l'experiència, que connecta els i les joves amb el món laboral i promou un aprenentatge significatiu que els permet integrar-se millor en la societat.

L'acompanyament socioeducatiu no només requereix atenció als joves, sinó també als professionals que els guien.

El treball coordinat entre els serveis educatius, socials i laborals és clau per garantir l'eficàcia d'aquests programes. La col·laboració entre institucions, empreses i entitats del tercer sector permet adaptar les intervencions a les necessitats reals del territori i crear xarxes de suport sòlides per als joves.

En definitiva, els programes de segona oportunitat representen una resposta imprescindible per reduir l'abandonament escolar prematur i fomentar la inclusió social i laboral dels joves en risc. La seva consolidació i expansió han de ser una prioritat per assegurar que tots els joves tinguin accés a un itinerari formatiu i professional que respongui a les seves necessitats i expectatives.

5. La cura de l'equip professional que acompanya els joves

L'acompanyament socioeducatiu no només requereix atenció als joves, sinó també als professionals que els guien. La seva formació, el seu benestar emocional i el seu suport són essencials per garantir una intervenció eficaç i sostenible. Les experiències recopilades evidencien que els equips que disposen d'espais de reflexió, formació contínua i suport emocional són més capaços d'oferir un acompanyament de qualitat i prevenir l'esgotament professional.

Un exemple d'aquesta estratègia és el **Projecte Seguim de la Fundació Presme**, que posa l'accent en la importància de cuidar els professionals, proporcionant-los eines per a la gestió emocional i la millora contínua de les seves pràctiques. Aquest enfocament busca assegurar la sostenibilitat i l'efectivitat de les intervencions, especialment davant els desafiaments que plantegen les situacions de vulnerabilitat i diversitat.

A més, la formació permanent és clau per garantir un acompanyament significatiu. Segons estudis especialitzats (Comas, 2019), la formació contínua permet als professionals adquirir noves competències i adaptar-se als canvis socials i a les necessitats específiques de l'alumnat. Aquesta formació contribueix a millorar la qualitat de l'acompanyament i a traduir els coneixements en pràctiques efectives que tenen un impacte positiu en el desenvolupament dels joves.

A més d'una formació sòlida, els professionals necessiten espais per compartir experiències i generar estratègies col·lectives. Espais com les **Taules de Salut Comunitària**, on professionals de diferents àmbits comparteixen coneixements i articulen respostes conjuntes, han estat identificats com a eines clau per millorar la coordinació i la qualitat de l'acompanyament als joves.

Finalment, la prevenció de l'esgotament emocional dels professionals és fonamental per garantir la seva implicació i la qualitat de les seves intervencions. Iniciatives que incorporen espais de cura, supervisió i intercanvi professional contribueixen a reforçar la motivació dels equips i a assegurar la seva capacitat d'acompanyar els joves amb compromís i qualitat.

En definitiva, garantir la cura i la formació dels professionals que acompanyen els joves és una condició imprescindible per assegurar intervencions efectives i sostenibles en la lluita contra l'abandonament escolar prematur.

6. Garantir la sistematització de les intervencions

La sistematització dels processos de treball esdevé clau, ja que facilita l'avaluació de resultats i permet ajustar les accions segons les necessitats canviants de l'alumnat i dels territoris. Val la pena esmentar l'eina Xcelence i la plataforma Empreses que Inspiren, desenvolupades per la Fundació Bertelsmann amb la col·laboració d'Empieza por Educar, per potenciar l'orientació academicoprofessional. A través de l'eina Xcelence, els centres educatius poden fer una autoavaluació detallada per obtenir una radiografia personalitzada de l'estat de l'orientació, i identificar-ne els punts forts i les àrees de millora contínua. Per la seva banda, la plataforma Empreses que l'Inspiren facilita l'accés a activitats d'orientació pautades i sistematitzades. El projecte Rossinyol fa servir la plataforma Tellfy, una eina de coordinació i comunicació entre professionals i mentorats/ades que permet recollir les activitats i intervencions dutes a terme.

L'obtenció de les dades es converteix en una part imprescindible per a la diagnosi, per a la implementació de les intervencions ajustades a les causes i als contextos identificats, i per al seguiment dels casos. L'Observatori de les trajectòries i les transicions educatives de Barberà del Vallès destaca pel seu tractament de dades, basat en la recollida sistemàtica d'informació personal, acadèmica i familiar.

L'avaluació adaptada, personalitzada i inclusiva aporta múltiples beneficis per a l'alumnat, com ara l'increment del seu rendiment acadèmic en àrees com les matemàtiques i la lectura, molt especialment quan s'acompanya de *feedback* clar i específic. També fomenta la motivació per l'aprenentatge perquè reforça la confiança dels estudiants en les seves capacitats. A més, promou l'autoregulació perquè els facilita habilitats d'organització i de planificació útils, especialment en les etapes educatives superiors. L'avaluació

personalitzada i inclusiva, adaptada a les necessitats individuals, contribueix significativament al progrés dels estudiants amb baix rendiment o en contextos desfavorits. Finalment, aquesta pràctica orienta l'alumnat cap a una millora contínua, posant èmfasi en el procés d'aprenentatge en conjunt, més que no pas en la simple correcció d'errors (González, 2018). Les escoles de noves oportunitats representen un clar exemple d'això.

7. Mentoria, orientació i suport basats en les capacitats dels joves

La mentoria i l'orientació personalitzada s'han consolidat com a estratègies fonamentals per millorar la motivació i el rendiment acadèmic dels joves en risc d'abandonament escolar prematur. Aquestes pràctiques permeten acompanyar els joves en la definició dels seus objectius formatius i professionals, i fomentar la seva autonomia i apoderament.

Les experiències recollides en aquesta guia mostren que els programes de mentoria tenen un impacte positiu en la vinculació amb el sistema educatiu, ja que proporcionen referents propers i models a seguir. Projectes com **Referèxit**, **Rossinyol** o la **Beca Impulsa** han demostrat que treballar amb referents positius ajuda els joves a visualitzar trajectòries d'èxit i a reforçar la confiança en les pròpies capacitats.

A més, iniciatives com **Xcelence - Escoles que Inspiren** posen l'accent en la necessitat d'un procés d'orientació continu, adaptat a les necessitats i expectatives dels joves, per tal de garantir una presa de decisions informada sobre els seus itineraris acadèmics i professionals. L'autoconeixement i l'exploració d'interessos són elements clau per assegurar una orientació efectiva i motivadora.

L'aprenentatge basat en l'experiència i la connexió amb el món laboral també tenen un paper crucial en la motivació dels joves. Programes com **NOX** o **les Escoles de Noves Oportunitats** han apostat per itineraris formatius que combinen educació i pràctiques laborals, i han creat un pont cap a la vida adulta i l'autonomia professional.

En definitiva, els programes d'orientació i de mentoria han de situar les capacitats i els interessos dels joves al centre de la intervenció, proporcionar-los eines per prendre decisions informades i fomentar-ne la participació activa en la construcció del seu futur acadèmic i professional.

8. El treball en xarxa i la corresponsabilitat dels agents educatius i socials

Per abordar l'abandonament escolar prematur des d'una perspectiva integral, és essencial fomentar la col·laboració entre els diferents agents educatius, socials i comunitàris. L'experiència ha demostrat que el treball en xarxa permet oferir respostes més efectives i adaptades a les necessitats dels joves.

Els projectes recollits en aquesta guia evidencien que la coordinació entre escoles, serveis socials, entitats del tercer sector i altres institucions afavoreix la creació d'itineraris d'acompanyament personalitzats i sostenibles. Iniciatives com **l'Observatori de les trajectòries i transicions educatives de Barberà del Vallès i el dispositiu DiLTET** han consolidat models de treball interinstitucional que faciliten l'intercanvi d'informació i l'articulació de recursos per donar suport als joves en risc.

La implicació de les famílies en el procés educatiu també ha estat identificada com un factor clau per reforçar el compromís dels joves amb els estudis. Els projectes com **Siklavipen Savorença** i **Senexcel·lència** han demostrat que l'acompanyament familiar no només augmenta la motivació, sinó que també millora els resultats acadèmics.

D'altra banda, la col·laboració amb el sector empresarial permet generar oportunitats de formació pràctica i inserció laboral per als joves. Programes com els de la **Fundació Albir i el projecte NOX** han establert aliances amb empreses per facilitar l'accés a experiències professionals que millorin l'ocupabilitat i la motivació dels participants.

En conclusió, la corresponsabilitat entre tots els agents implicats en l'educació és un element essencial per garantir un sistema de suport integral i coordinat que permeti als joves desenvolupar-se acadèmicament i personalment en condicions d'equitat i oportunitat.

9. Perspectiva de gènere i atenció a la diversitat en l'acompanyament

L'acompanyament als joves en risc d'abandonament escolar prematur ha d'incorporar una perspectiva de gènere i atenció a la diversitat per garantir la inclusió de col·lectius especialment vulnerables, com ara l'alumnat nouvingut, el jovent gitano o aquells que provenen d'entorns socioeconòmics desfavorits.

L'experiència ha demostrat que el treball en xarxa permet oferir respostes més efectives i adaptades a les necessitats dels joves.

Les pràctiques recollides en aquesta guia mostren que la inclusió d'aquest enfocament millora la vinculació dels joves amb el sistema educatiu i en reforça l'autoestima i el sentiment de pertinença. Projectes com **Siklavipen Savorença de la Fundació Pere Closa i Senexcel·lència de la Coordinadora d'Associacions Senegaleses de Catalunya** han implementat programes específics per afavorir la continuïtat educativa d'aquests col·lectius oferint suport acadèmic, servei de mentoria i espais de participació comunitària.

Un altre element clau és l'abordatge de les desigualtats de gènere en l'educació. Projectes que promouen la igualtat d'oportunitats entre nois i noies, així com la prevenció de la discriminació per motius de gènere o origen cultural, han demostrat ser fonamentals per generar entorns educatius més equitatius i acollidors. La col·laboració amb les famílies i la sensibilització de la comunitat educativa sobre aquestes qüestions també resulten determinants per fomentar un canvi estructural en les dinàmiques escolars.

En definitiva, integrar la perspectiva de gènere i la diversitat en les polítiques d'acompanyament educatiu és imprescindible per garantir que cap jove quedi enrere i per construir un sistema educatiu més just, equitatiu i inclusiu.

10. Lideratge, estratègia i compromís institucional

L'adopció d'un lideratge clar i d'una estratègia definida són essencials per assegurar la sostenibilitat de les iniciatives contra l'abandonament escolar prematur. L'experiència recollida en aquesta guia evidencia que quan hi ha un compromís polític i tècnic ferm, els programes tenen més impacte i estabilitat en el temps.

Projectes com l'Escola de Segones Oportunitats de la Fundació Albir, el projecte NOX i l'Observatori de les trajectòries i transicions educatives de Barberà del Vallès són exemples d'iniciatives que han tingut un fort suport institucional i una planificació estratègica sòlida. Aquestes experiències demostren que la implicació de les administracions locals i autonòmiques és fonamental per garantir la continuïtat dels programes i assegurar-ne el finançament a llarg termini.

A més, la col·laboració entre els diferents nivells de govern i el teixit comunitari permet adaptar les estratègies a les necessitats específiques dels territoris evitant solucions homogènies que no responen a la diversitat de contextos. La capacitat de coordinar esforços entre agents polítics, tècnics i comunitaris és un factor determinant per a l'èxit de les polítiques educatives i socials.

Finalment, la inversió en recursos humans i materials estables, així com el reconeixement institucional de la feina duta a terme per les entitats i professionals de l'àmbit socioeducatiu, són aspectes clau per consolidar aquestes iniciatives i garantir que els joves en risc d'AEP rebin el suport necessari per assolir el seu potencial acadèmic i personal. També són clau per ajustar les accions segons les necessitats canviants de l'alumnat i els territoris.

REFLOM

**La contribució
de l'acció social
i comunitària a
la missió Zero
Abandonament**

4. La contribució de l'acció social i comunitària a la missió Zero Abandonament

Les bones pràctiques analitzades posen de manifest la importància de combatre la invisibilitat que afecta molts joves en risc d'abandonament escolar prematur i, per tant, d'abordar el repte **Zero Invisibilitat**. Una detecció primerenca, basada en la sensibilitat i l'atenció a les realitats individuals, resulta clau per identificar els primers signes de desvinculació educativa i intervenir-hi abans que es consolidi. Aquesta acció proactiva permet posar al centre les necessitats dels joves i generar respostes efectives que els reconeguin com a protagonistes del seu procés educatiu.

La visibilització de les situacions de vulnerabilitat i de les barreres socials i estructurals que impedeixen l'èxit educatiu és un altre element fonamental. Treballar per donar veu als col·lectius sovint invisibilitzats no només permet posar llum sobre les desigualtats existents, sinó que també impulsa canvis estructurals que promouen un sistema més inclusiu i equitatiu. Aquesta tasca requereix un compromís ferm i coordinat entre els agents socials, educatius i comunitàris, capaç d'impulsar accions adaptades i transformadores.

Superar la invisibilitat no és només qüestió de detecció i intervenció, sinó també d'impulsar una mirada comunitària i col·lectiva. Només a través del treball conjunt, del compromís compartit i de la creació de xarxes de suport sòlides es pot garantir que cap jove quedi enrere. La missió Zero Abandonament demana determinació, cooperació i una aposta clara per posar les persones joves al centre, reconeixent-les, escoltant-les i oferint-los les eines necessàries per construir un futur ple d'oportunitats.

Un treball coordinat permet optimitzar els recursos existents, evitar duplicitats i oferir respostes més ajustades a les realitats del jovent. Aquesta sinergia facilita una atenció més coherent i connecta els esforços de professionals diversos per construir solucions compartides. La implicació conjunta d'agents locals, centres educatius, administracions públiques i entitats del tercer sector és un factor determinant per establir itineraris personalitzats i efectius.

El repte **Zero Descoordinació** és un element clau en la lluita contra l'abandonament escolar prematur, ja que la manca de coordinació entre els diferents agents implicats pot debilitar la resposta a

les necessitats dels joves. Les bones pràctiques presentades han evidenciat que la col·laboració estructurada i la comunicació fluida entre els serveis socials, educatius, sanitaris i comunitaris són indispensables per aconseguir intervencions integrals i eficients.

A més, el repte Zero Descoordinació requereix espais de trobada i planificació conjunta on es puguin compartir dades, experiències i metodologies, per impulsar accions consensuades que tinguin un impacte real en el territori. Quan els professionals treballen de manera alineada, és possible abordar les múltiples dimensions que intervenen en les trajectòries dels joves i oferir-los una xarxa de suport sòlida i accessible.

L'èxit en aquest repte implica, tal com hem vist, situar la coordinació com un eix estratègic de les intervencions, promovent una cultura de treball en xarxa basada en la confiança, la corresponsabilitat i la voluntat de generar respostes col·lectives. Només així es pot garantir que cap jove quedi desatès per manca d'una mirada conjunta i coordinada del seu procés educatiu i social.

La manca de recursos econòmics continua sent una de les barreres més significatives per garantir la continuïtat educativa del jovent en situació de vulnerabilitat. Les bones pràctiques evidencien que calen mesures específiques per assegurar que cap jove quedi exclòs del sistema educatiu per motius econòmics.

L'accés a recursos materials, beques i ajuts econòmics s'ha revelat com una eina imprescindible per compensar les desigualtats estructurals que afecten les famílies en risc d'exclusió social i, per tant, per abordar el repte contra l'AEP «**Zero Desigualtats Econòmiques**». Aquestes ajudes no només faciliten l'accés a l'educació, sinó que també contribueixen a reduir l'estrès econòmic de les llars perquè permeten als joves centrar-se en el seu aprenentatge i desenvolupament personal.

Més enllà de l'ajut directe, és fonamental impulsar programes integrals que connectin l'educació amb el món laboral, i oferir oportunitats de formació pràctica i experiències professionals. Aquestes accions no només milloren l'ocupabilitat dels i de les joves, sinó que també els permeten visualitzar un futur en què l'educació és la clau per accedir a millors condicions de vida.

En definitiva, abordar la desigualtat econòmica requereix un compromís ferm per generar recursos sostenibles i accessibles, així com una mirada inclusiva que situï les necessitats dels i de les joves al centre de l'acció educativa i social. Garantir la igualtat d'oportu-

nitats no és només un repte, sinó també una responsabilitat col·lectiva en el camí cap a la missió Zero Abandonament.

Una educació que s'adapta als diferents ritmes i estils d'aprenentatge permet oferir respostes ajustades a les dificultats que poden sorgir en el procés educatiu. Això implica la implementació d'eines pedagògiques personalitzades, la diversificació curricular i metodologies inclusives que promoguin l'èxit educatiu. A més, el reforç escolar i l'acompanyament individualitzat són estratègies clau per donar suport als joves que troben barreres en el seu procés d'aprenentatge.

El repte **Zero Dificultats d'Aprenentatge** reconeix que les necessitats educatives específiques són un factor determinant en l'abandonament escolar prematur. Les bones pràctiques posen de manifest que és essencial adoptar enfocaments flexibles, innovadors i adaptats a la diversitat de l'alumnat per garantir que cada jove pugui assolir el seu màxim potencial acadèmic.

Superar les dificultats d'aprenentatge requereix una mirada transformadora que situï l'alumnat al centre, valorant les seves capacitats i proporcionant-los els recursos necessaris per superar les barreres educatives. La missió Zero Abandonament suposa construir un sistema educatiu inclusiu, flexible i sensible a la diversitat, en què tots els joves tinguin les mateixes oportunitats d'aprendre i de prosperar. També és fonamental reconèixer l'impacte de les dificultats emocionals en el rendiment acadèmic. Un abordatge integral, que combini el suport acadèmic amb l'atenció a la salut mental i emocional dels joves, crea un entorn segur i motivador que facilita l'aprenentatge.

Les bones pràctiques destaquen l'acompanyament vocacional i acadèmic com una eina essencial per dotar els joves d'eines d'autoconeixement i de presa de decisions. Aquest procés ha d'incloure espais de reflexió, orientació personalitzada i experiències reals que connectin l'educació amb el món laboral.

Igualment, situar els i les joves al centre del seu procés d'orientació, donant-los eines per ser protagonistes actius del seu futur i generant les condicions perquè cap d'ells es quedi sense un horitzó clar cap a l'èxit educatiu i personal, és essencial per lluitar contra l'AEP i afrontar el repte **Zero Desorientació**.

Un sistema d'orientació eficaç ha d'integrar famílies, professionals i agents comunitaris, i establir vincles amb el territori i les oportunitats laborals. Aquest enfocament permet als joves desenvolupar

És clau crear entorns flexibles i acollidors que s'adaptin a les realitats personals, acadèmiques i socials dels joves.

competències, adquirir confiança i traçar trajectòries formatives i professionals coherents amb els seus interessos i talents.

És clau crear entorns flexibles i acollidors que s'adaptin a les realitats personals, acadèmiques i socials dels joves. L'acompanyament socioeducatiu, mitjançant figures de referència i suports individualitzats, incideix tant en les competències acadèmiques com en l'autoestima i la confiança en les pròpies capacitats.

L'acompanyament personalitzat és fonamental en aquest procés, ja que, en ajustar-lo a les necessitats acadèmiques i emocionals dels joves, es creen vincles de confiança que faciliten la continuïtat educativa. Aquesta atenció individualitzada no només detecta dificultats, sinó que construeix itineraris de futur, reforça l'autoestima i obre noves oportunitats.

El repte Zero Desorientació reflecteix la necessitat d'acompanyar el jovent en la descoberta de les seves capacitats, interessos i expectatives de futur. La manca d'orientació adequada és sovint una de les causes que provoquen l'abandonament escolar prematur, ja que els joves es troben desconnectats del sistema educatiu i són incapaços de visualitzar un camí clar cap a les seves fites personals i professionals.

Per acabar, hem de ser conscients de la necessitat de crear segones oportunitats educatives per als joves que han abandonat el sistema escolar, i facilitar-ne el retorn i la continuïtat en trajectòries formatives o laborals. Les bones pràctiques presentades han demostrat que és possible oferir itineraris adaptats que permetin als i les joves reconnectar-se amb l'educació, recuperar la motivació i obrir-se camí cap a un futur d'oportunitats.

Superar aquest repte implica reconèixer que l'abandonament escolar no és un punt final, sinó una pausa en el camí que es pot reconduir amb intervencions adaptades i compromeses. Implica assumir el repte Zero Impediment al Retorn, dins de la missió Zero Abandonament, que requereix que cap jove es quedi sense l'oportunitat de tornar al sistema educatiu, aprendre, créixer i desenvolupar-se plenament com a ciutadà de futur.

Les segones oportunitats educatives han de disposar d'una oferta formativa diversa i pràctica, vinculada a les necessitats del mercat laboral i a les inquietuds dels joves. A més, és necessari establir sinergies amb les empreses i les entitats del territori per facilitar una transició cap al món professional que garanteixi un suport continuat per acompanyar el procés de reintegració.

Bibliografia

Bibliografia

Bolíbar, M., i Sayeras, E. (2024). *Salut mental, joventut i desigualtats. Una mirada integral al benestar emocional de la població jove de Catalunya*. Col·lecció Aportacions, núm. 67. Generalitat de Catalunya.

Brugué, Q., i Quintana, B. (2021). *Pautes per a l'articulació d'ecosistemes educatius locals*. Col·lecció Eines. Diputació de Barcelona.

Castejón, A., Curran, M., i Termes, A. (2020). *Informe educatiu: Abandonament escolar prematur a Santa Coloma de Gramenet. On som i cap a on anem?* Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet, Àrea d'Educació.

Civit, M., et al. (2017). *Projectes d'innovació educativa comunitària. Ingredients d'èxit i reptes*. Barcelona: Fundació Jaume Bofill.

Comas, N. (2019). «Serveix la formació permanent del professorat per millorar els resultats educatius de l'alumnat?» *Què funciona en educació? Evidències per a la millora educativa*, núm. 12. Barcelona: Ivàlua i Fundació Jaume Bofill.

Escapa, S., i Julià, A. (2018). «Quin impacte tenen els programes d'orientació i assessorament en els alumnes?» *Què funciona en educació? Evidències per a la millora educativa*, núm. 14. Barcelona: Ivàlua i Fundació Jaume Bofill.

Ferrer-Esteban, G. (2019). «Mesures i suports d'atenció a les necessitats educatives i diversificació curricular: què funciona per millorar els aprenentatges i reduir l'abandonament?» *Què funciona en educació? Evidències per a la millora educativa*, núm. 15. Barcelona: Ivàlua i Fundació Jaume Bofill.

Gairín-Sallán, J., i Olmos-Rueda, P. (ed.). (2022). *Disminuir el abandono escolar y mejorar la persistencia. Causas, consecuencias y estrategias de intervención*. Madrid: Narcea.

Garcia, M. (2019). Absentisme i abandonament escolar: eines i estratègies per a la seva prevenció i reducció. *Destil·lats d'educació*, núm. 11. Diputació de Barcelona.

González, S. (2020). Són efectius els programes de lluita contra l'absentisme? *Què funciona en educació? Evidències per a la millora educativa*, núm. 17. Barcelona: Ivàlua i Fundació Jaume Bofill.

González, S. (2018). «És l'avaluació de l'alumnat un mecanisme de millora del rendiment escolar?» *Què funciona en educació? Evidències per a la millora educativa*, núm. 9. Barcelona: Ivàlua i Fundació Jaume Bofill.

Paniagua, A. (2022). «Programes de segona oportunitat. Què funciona per millorar el retorn educatiu i les transicions al treball de les persones joves?» *Què funciona en educació? Evidències per a la millora educativa*, núm. 17. Barcelona: Ivàlua i Fundació Jaume Bofill.

Tarabini, A., i Curran, M. (2019). *Guia de política educativa local. Estratègies municipals contra l'abandonament escolar prematur*. Gerència de Serveis d'Educació. Diputació de Barcelona.

Tarabini, A. (2017). L'escola no és per a tu: el rol dels centres educatius en l'abandonament escolar. *Informes Breus*, núm. 65. Barcelona: Fundació Jaume Bofill.

Torradadella, L., Iannitelli, S., i Tejero, E. (2023). *Biografies d'abandonament escolar: quan el vincle falla*. Barcelona: Fundació Jaume Bofill.

PLATAFORMA
ZERO
ABANDONAMENT
COMUNITATS QUE NO ABANDONEN